

Gramàtica succinta del volapuk

ANDRÉ CHERPILLOD

Traducció d'Antoni Martí

2026

Títol original:
Konciza Gramatiko de Volapuko

ÍNDIX DE CONTINGUTS

Pròleg del traductor	4
Introducció a l'edició en esperanto	5
I. Fonètica	8
II. Etimologia	10
III. Substantiu	12
IV. Article	14
V. Adjectiu	15
VI. Numerals	18
VII. Pronoms personals personals i pronomes i adjectius possessius ...	21
VIII. Pronoms i adjectius demostratius	24
IX. Pronoms i adjectius indefinits	25
X. Pronoms i adjectius interrogatius	26
XI. Adjectius exclamatius	28
XII. Pronoms i adjectius relatius	29
XIII. Verb	30
XIV. Adverbis	39
XV. Preposicions	44
XVI. Conjunció	52
XVII. Conjuncions subordinants	53
XVIII. Interjeccions	56

PRÒLEG DEL TRADUCTOR

Ens complau afegir aquesta Gramàtica, publicada originalment en esperanto el 1995, a les obres sobre el volapuk que ja hem publicat anteriorment en català: *Volapuk en deu lliçons* (Kratero, 2023), del mateix autor i *Gramàtica breu del volapuk* (Arie de Jong, publicada en internet als web *Volapükaneŭ* i *Volapuk Catalunya*).

Vull agrair l'enorme ajuda que he rebut per part de Daniil Morozof, gran expert en el volapuk i en la seva història i evolució, i treballador incansable en favor de la llengua de J. M. Schleyer. Ell ha corregit molts dels errors que hi havia en el text, alguns per part de l'autor i molts altres per part meva, m'ha suggerit algunes millores i m'ha ajudat a redactar les notes al peu. Tots els errors que el lector podrà trobar encara, són exclusivament culpa meva.

Antoni Martí, 2026

INTRODUCCIÓ A L'EDICIÓ EN ESPERANTO

Moltes persones reflexives¹ han imaginat una llengua internacional, algunes de manera fantasiosa, d'altres molt seriosament. Però molt pocs han reeixit a fer-ne una. El primer va ser Johann Martin Schleyer, que va néixer el 1831 en un poble de Baden, al sud-oest d'Alemanya. Quan encara era jove, es va interessar pels idiomes i es va fer sacerdot. Va ser nomenat rector a Litzelstetten, un poblet al costat del llac de Constança.

Schleyer, que tenia un caràcter místic, es va creure cridat a crear una llengua universal, de la qual va rebre una «revelació» en la nit de primavera del 31 de març del 1879, data que es considera de vegades l'aniversari del volapuk. El maig següent va publicar un esborrany de gramàtica a *Sionharfe* (L'harpa de Sió), una revista catòlica de poesia. I el 1880, només un any després de la «revelació» de març del 1879, va aparèixer el primer manual de la nova llengua, *Volapük. Die Weltsprache* (Volapuk. La llengua mundial). Duia el lema **Menade bal, püki bal** (Una humanitat, una llengua). L'any següent, Schleyer va fundar la primera revista internacional, *Weltspracheblatt – Volapükabled* (El full del volapuk).

En agost del 1884 va tenir lloc el Primer Congrés Universal de Volapuk a Friedrichshafen. El Segon Congrés va tenir lloc a Munic, en agost del 1887. En aquesta ocasió es va crear la Kadem Bevünetik Volapüka (Acadèmia Internacional de Volapuk).

En agost del 1889 va tenir lloc a París el Tercer Congrés. Hi van assistir prop de dos-cents congregats de molts països. I, al contràriament al que va passar als dos primers congressos, s'hi va parlar només volapuk. Per primera vegada en la història de la humanitat, setze anys abans de l'event de Boulogne-sur-Mer, un congrés internacional parlava una llengua internacional. Cal no oblidar això.

I en aquest gloriós any de 1889, es podien comptar al món 283 societats de volapuk, 25 revistes, manuals en 25 idiomes i més de 1000 professors titulats de l'idioma. El volapuk s'ensenyava en diverses escoles superiors.

Però l'any 1889 marca també el començament del declivi de la primera llengua mundial. Del brillant moviment dels anys 81-89, el 1900 restaven només 159 membres reconeguts per Schleyer. I el 12 d'agost del 1912 es moria J. M. Schleyer, amb 81 anys.

Després de l'enfonsament del moviment volapukista, però, alguns adherents fidels van continuar practicant l'idioma. Entre ells hi havia un metge neerlandès, el **doctor Arie de Jong**, volapukista des del 1924 i gran admirador d'aquest idioma. El 1929, amb ocasió de la 50è aniversari del volapuk, va proposar un important projecte de reforma al responsable del volapuk de llavors, el doctor Albert Sleumer. Al setembre, De Jong i Sleumer van visitar Jakob Sprenger per parlar d'aquest projecte. A Arie de Jong se li va encomanar llavors l'edició d'una nova gramàtica i un lèxic nou.

¹André Cherpillod fa servir el mot *pensemuloj* en l'original, de difícil traducció al català. En occità, però, existeix el mot *pensaire* per referir-se a una persona reflexiva sense arribar a ser un intel·lectual, significat que s'aproxima força al del terme emprat per l'autor. (N. del T.)

Els llibres sobre aquest volapuk reformat es van publicar el 1931. De Jong va llançar també la revista *Volapükagased* (Revista del volapuk).

Malgrat aquestes millores, la llengua renovada, *Volapük nulik* (Nou volapuk, o volapuk) no va aconseguir engendrar un vertader moviment. No obstant això, la *Volapükagased* es va editar per centenars d'exemplars fins als anys 1960, sota la redacció de J. F. Krüger, també esperantista, i de Johann Schmidt.

Ja fa temps que els esperantistes no consideren el volapuk com un rival, sinó com un respectable avantpassat. Heus aquí doncs, per als interlingüistes, per als curiosos, una gramàtica succinta de l'idioma volapuk, *nia dua lingvo, pük obsik telid*, en la forma reformada de De Jong.

André Cherpillod

ABREVIACIONS

adj. adjectiu

adv. adverb

al. alemany

angl. anglès

aprox. aproximat

cast. castellà

eo. esperanto

ex. exemple

fa. persa

fr. francès

ger. gerundi

gr. grec

i.e. és a dir

intr. intransitiu

it. italià

ll. llatí

p. ex: per exemple

pl. plural

pr. pronom

pron. pronunciació

sing. singular

tr. transitiu

v. verb

val. valencià

vp. I (fa referència a la versió original de J. M. Schleyer o al volapuk antic)

vp. II (fa referència a la versió revisada d'Arie de Jong o al volapuk modern)

FONÈTICA

(fonet)

Com a principi bàsic, **una lletra = un so**, sense excepcions.

L'**alfabet del volapuk** (*lafab Volapükik*) conté 27 lletres: **Aa, Ää, Bb, Cc, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Ii, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Öö, Pp, Rr, Ss, Tt, Uu, Üu, Vv, Xx, Yy, Zz** (no hi ha **q** ni **w**).

Dinou consonants (*konsonats degzül*).

Es pronuncien com en català, a excepció de les següents:

c [tʃ] com *tx* a *fletxa*. Ex.: **cim**, *xemeneia*, pron. [tʃim].

g [g] com la *g* de *gat*. Ex.: **gem**, *germà*, pron. [gem].

h [h] aspirada, com la *h* de *Hamlet*. Ex.: **her** «pèl», pron. [her].

j [ʃ] com la *x* de *caixa*. Ex.: **ji**, *ella*, pron. [ʃi].

r [r] com la *r* de *cara*. Ex.: **rab**, *corb*, pron. [rab].

s [s] com la *s* de *passar*. Ex.: **son**, *fill*, pron. [son].

v [v] com la *v* de *vi* als parlars no betacistes. Ex.: **vaf**, *arma*, pron. [vaf].

x [ks] com la *x* de *crucifix*. Ex.: **xaf**, *fax*, pron. [ksaf].

y [j] com la *i* de *iogurt*. Ex.: **yel**, *any*, pron. [jel].

z [ts] com *ts* a *tse-tse*. Ex.: **zar**, *tsar*, pron. [tsar].

Alguns parlants sonoritzen la **c** de *tx* a [dʒ], com *tg* en *metge* o a [z], com la *z* de *zero*, la **j** de *x* a [ʒ], com la *g* de *geni*, la **s** de *s* a [z], com la *z* de *zero*, la **z** de *ts* a [dʒ], com *tz* en *dotze*, i la **x** de *ks* a [gz], com la *x* d'examen, però es tracta de sonoritzacions al·lofòniques i no tenen importància.

Abans del 1887, hom feia servir el signe ' en lloc de la consonant **h**.

Vuit vocals (*vokats jöl*).

a, i, u es pronuncien com en català.

La **ä** [æ]² és una *e* molt oberta, com el so especialment obert de la *e* oberta en alguns parlars mallorquins i valencians (p. ex. «mel»), o com la *a* de l'anglès *man*.

La **e** [e] es pronuncia tancada, com la *e* de *paper*.

La **o** es pronuncia tancada, com la *o* de *senyor*.

La **ö** [ø] es pronuncia com la *ö* de l'alemany *schön*, la *ø* del danès *købe* o la combinació *eu* del francès *peu*. S'articula arrodonint els llavis en forma de *o*, però provant de dir *e*.

La **ü** [y] es pronuncia com la *u* de l'occità *luna*, la *ü* de l'alemany *grün* o la *u* del francès *chute*. S'articula arrodonint els llavis en forma de *u*, però provant de dir *i*.

²Tant André Cherpillod en l'original com Arie de Jong en les seves gramàtiques i cursos, i també el mateix Schleyer, atorguen a la lletra «ä» el so [ɛ], és a dir, el so de la *è* oberta del català en mots com 'peu' o 'ciència'. Actualment, però, es considera més recomanable el so [æ], ja que [æ] i [e] són més diferents entre si que [ɛ] i [e], raó per la qual ens hem permès modificar l'original per recomanar-lo també nosaltres. (*N. del. T*)

Dues vocals seguides no formen diftong, sinó que es pronuncien a part. Exemples: **rein**, *pluja*, es pronuncia [re-'in], en dues síl·labes; **vaul**, *lladruc*, es pronuncia [va-'ul].

Accent (*kazet*).

L'accent recau sempre sobre l'última síl·laba. Només les dues partícules finals **-li** (interrogativa) i **-la** (dubitativa) són sempre inaccentuades.

II

ETIMOLOGIA

(*tümolog*)

Les principals llengües font dels mots del volapuk són l'anglès, l'alemany i el francès. Tanmateix, hi ha també algunes paraules d'origen llatí, italià i grec, entre d'altres. Un bon nombre d'arrels del volapuk són monosil·làbiques o bisil·làbiques; molt poques contenen més de dues síl·labes.

L'estructura sol ser C-V-C o C-V-C-V-C (C = consonant o doble consonant; V = vocal o doble vocal).

Exemples de paraules amb C-V-C: **ber**, ós; **blit**, pantaló; **boum**, bomba; **bäld**, vellesa; **brein**, cervell.

Exemples de paraules amb C-V-C-V-C: **bälun**, baló; **brasid**, col; **dialit**, diàlisi; **biskut**, biscota; **beduin**, beduí; **bronsöt**, bronze; **peideim**, epidèmia.

Veiem, doncs, que cada arrel del volapuk comença i acaba en consonant. La consonant inicial pot ser qualsevol de les consonants, però la final no pot ser **c**, **h**, **j**, **s**, **x** ni **z**.

Així doncs, l'etimologia dels mots del volapuk obeeix les regles següents:

1) Quan la paraula font acaba en vocal, s'afegeix una consonant. Sol ser **-d**: *angl.* 'belly', ventre → **bälid**; *fr.* 'foie', fetge → **foad**; *fr.* 'fourmi', formiga → **furmid**; *it.* 'gobba', gepa → **gobad**. De vegades, però, és **-b**, **-f**, **-l**, **-t**: *angl.* 'flea', puça → **flib**; *fr.* 'clou', clau (falca) → **kluf**; *fa.* 'ḥūrī', hurí → **hurif**; *angl.* 'go', anar → **gol**, anada; *ll.* 'tinca', tenca → **tinkat**.

2) Quan la paraula font acaba en '-s', aquesta lletra se sol canviar per **-d**: *gr.* 'κρίσις', crisi → **krisid**; *al.* 'Kongress', congrés; *ang.* 'cross', creu → **krod**; *cast.* 'ananás', ananàs → **nanad**.

3) Quan la paraula font comença per vocal, hi ha diverses solucions:

a) S'afegeix la lletra **l** al principi: *angl.* 'ape', simi → **lep**; *al.* 'Auge', ull → **log**; *fr.* 'argent', argent → **largent**; *it.* 'òpera', òpera → **lop**.

b) S'elimina la vocal inicial: *ll.* 'oceanus', oceà → **sean**; *al.* 'Offizier', oficial (mil.) → **fizir**; *fr.* 'abricot', préssec → **brikod**; 'Esperanto' → **sperant**.

c) S'intercanvien les primeres dues lletres: *ll.* 'insula', illa → **nisul**; *gr.* 'ὀβελίσκος', obelisc → **boelig**; *angl.* 'ask', pregunta → **säk**; *angl.* 'ink', tinta → **nig**; *al.* 'Orden', orde → **rod**; *fr.* 'enclume', enclusa → **naklüm**.

Com a regles secundàries:

1) Contràriament a l'esperanto, el volapuk segueix més la pronúncia de la paraula font que no pas l'escriptura: *angl.* 'bird', ocell → **böd**; *angl.* 'judge', jutge → **cöd**; *al.* 'Schule', escola → **jul**; *fr.* 'soir', vespre → **soar**.

2) Els mots s'abreugen sovint: *ll.* 'color', color → **köl**; *fr.* 'compliment', complit → **plim**; *angl.* 'knowledge', saber, coneixement → **nol**.

3) La lletra 'r' de la paraula font es canvia sovint per una **l** (constantment en vp. I, esporàdicament en vp. II): *ll.* 'fructus', *fruit* → **fluk**; *fr.* 'rôti', *rostit* → **loet**; *angl.* 'friend', *amic* → **flen**; *it.* 'sperare', *esperar* → **spelön**.

III

SUBSTANTIU (subsat)

El substantiu no té cap terminació particular, almenys en la seva forma bàsica. El seu significat es dóna als diccionaris.

1) Hi ha cinc casos:

a) **Nominatiu** (*nominatif*). Es caracteritza per l'absència de qualsevol mena de terminació: **fat**, *pare*.

El nominatiu es fa servir per expressar:

- subjecte (**fat** *kömom*, *el pare ve*),
- predicatiu del subjecte (**binom fat obik**, *és el meu pare*),
- qualsevol complement introduït per una preposició (**golob lü fat**, *vaig a veure el pare*, **spatob ko fat**, *passejo amb el pare*).

b) **Genitiu** (*genitif*). Es caracteritza per la terminació **-a**: **fata**, *d'un pare*, *del pare*.

El genitiu es fa servir per expressar:

- relació de possessió (**hät fata**, *el barret del pare*),
- objecte de substantiu d'acció (**sel doma**, *la venda de la casa*),
- complement de mesura (**bos vata**, *una mica d'aigua*, **väret vina**, *un got de vi*),
- complement de superlatiu i de mots amb sentit superlatiu (**binol jönikün vomas**, *ets la més bella de les dones*, **vom jönikün zifa**, *la dona més bella de la ciutat*, **bal kodas**, *una de les causes*).

c) **Datiu** (*datif*). Es caracteritza per la terminació **-e**: **fate**, *a un pare*, *al pare*.

El datiu es fa servir per expressar l'objecte indirecte (**penön penedi fate**, *escriure una carta al pare*, **legivot fate**, *un regal al pare*).

d) **Acusatiu** (*kusatif*). Es caracteritza per la terminació **-i**: **fati**, *el pare*.

L'acusatiu es fa servir per expressar:

- objecte directe (**logob fati**, *veig el pare*, **löfob ofi**, *l'estimo*, **frädon franis kil**, *costa tres francs*, **kat fidon bödi**, **bödi fidon kat**, *el gat es menja un ocell*, *un ocell es menja el gat*).
- predicatiu objectiu: (**lecedob meni at fleni**, *considero amic aquest home*).

L'acusatiu **no** es fa servir per indicar moviment. Aquest s'indica per la preposició (**in**, *en*, **ini**, *[a] dins [de]*) o per la terminació adverbial (**deto**, *a la dreta*, **detio**, *cap a la dreta*).

e) **Vocatiu** (*vokatif*). En realitat no es diferencia del nominatiu; s'indica només per la interjecció **o**.

El vocatiu es fa servir per invocar o interpel·lar (**O Fat obas**, *kel binol in süls*, *Pare nostre, que esteu en el cel*). Entre d'altres, s'utilitza per adreçar-se a algú al començament d'una carta (**O flen digik**, *Estimat amic*).

Aquest ordre clàssic dels casos explica l'ètim de les terminacions: **a**, **e**, **i** (ordre alfabètic).

En vp. I es podia indicar el genitiu per **de** i el datiu per **al**.

2) Hi ha dos nombres (*nums*): **singular** (*balnum*) i plural (*plunum*). El plural

s'indica sempre per la terminació **-s**: **ston**, *pedra* → **stons**, *pedres*. Aquesta terminació es posa després de la terminació del cas: **fats**, *pares*, **fatas**, *de pares*, **fates**, *als pares*, **fatis**, *els pares*, **bims gadas**, *els arbres dels jardins*, **givolöd ciles kekis**, *dóna pastissos als nens*.

3) Hi ha tres **gèneres** (*gens*): **masculí** (*manik*), **femení** (*vomik*), **neutre** (*neudik*).

a) Són **masculins** els noms d'homes i animals mascles, això és, els set noms **blod**, *germà*, **fat**, *pare*, **man**, *home*, **son**, *fill*, **söl**, *senyor*, **tor**, *toro*, **ziom**, *oncle*, els seus derivats i tots els noms que comencen pels prefixos **hi-** i **ho-**: **higok**, *gall*, **hogok**, *capó*, *gall castrat*.

b) Són **femenins** els noms de dones i animals femelles, això és, els set noms **daut**, *filla*, **kun**, *vaca*, **läd**, *senyora*, **mot**, *mare*, **sör**, *germana*, **vom**, *dona*, **zian**, *tieta*, els seus derivats i tots els noms que comencen pels prefixos **ji-** i **jo-**: **jiflen**, *amiga*, **jogok**, *gallina castrada*.

c) Són **neutres** tots els altres, això és, els noms de persones, animals, objectes: **men**, *persona*, **cil**, *infant*, **flen**, *amic*, **bub**, *animal boví*, **buk**, *llibre*.

En realitat, es tracta més de sexe que no pas de gènere gramatical, com en esperanto.

En vp. I només hi havia dos gèneres: els noms de dones i animals femelles eren femenins; tots els altres (persones, homes, animals, objectes) eren masculins. Fins al 1887 (Congrès de Múnic), es feien servir dos prefixos femenins: **ji-** (**ji-blod**, *germana*) i **of-** (**of-blod**, *germana de la caritat*). Des del 1887, només es faria servir **ji-**. Tanmateix, a partir del 1889 l'Acadèmia va decidir utilitzar només el prefix **ji-**, com a anàleg del prefix masculí **om-**.

IV

ARTICLE

(lartig)

En l'ús general, no hi ha article: **buk**, *el llibre, o llibre, un llibre*. Tanmateix, hi ha l'article definit **el**, que es pot usar principalment davant els mots no assimilats i les citacions. Aquest article adopta les terminacions de les declinacions que no pot adoptar el següent substantiu o citació (aquests se solen posar entre cometes). Aquest article no existia en vp. I.

el, *Esperanto* ' **binon pük letälenik ela**, *Zamenhof* ', *l'esperanto és la llengua genial de Zamenhof*; **ävisitob eli**, *Jean-Claude Caraco* ', *vaig visitar el J. C. Caraco*; **ladyek finikon me el -ik**, *l'adjectiu acaba en -ik*.

Quan és necessari, es pot indicar el sexe de qui s'hi parla amb les dues formes sexuals de l'article: **hiel** per als homes, **jiel** per a les dones, que adopten les terminacions habituals de les declinacions.

löfob lekonedis hiela, *Claude Piron* ' e **poedotis jiela**, *Marjorie Boulton* ', *m'agraden les novel·les de C. Piron i els poemes de M. Boulton*.

Si la claredat ho exigeix, sobretot si es fa servir un nom propi en una llengua nacional, es poden afegir a l'article definit terminacions especials que indiquen amb quin tipus de nocions està relacionat.

- per a persones: **-an** (*elan, hielan, jielan*),
- per a animals: **af-** (*elaf, hielaf, jielaf*),
- per a llacs: **-ak** (*elak*),
- per a països: **-än** (*elän*),
- per a muntanyes: **-ed** (*eled*),
- per a plantes: **-ep** (*elep*),
- per a constel·lacions: **-äd** (*eläd*),
- per a illes: **-eän** (*eleän*),
- per a mars: **-el** (*el el*),
- per a objectes: **-ot** (*elot*).

elaf, *Drosophila* ', *la drosòfila*, **elak**, *Bodensee* ', *el llac de Constança (al. «Bodensee»)*, **elan**, *Aristoteles* ', *Aristòtil*, **elan di**, *Paris* ', *parisenc*, **eleän**, *Oléron* ', *l'illa d'Oleró*.

V

ADJECTIU (ladyek)

La terminació dels adjectius és **-ik**:

gret, *grandor* → **gretik**, *gran*,
love, *a l'altra banda de* → **loveik**, *de més enllà*,
men, *ésser humà* → **menik**, *humà*,
is, *aquí* → **isik**, *d'aquí*,
man, *home* → **manik**, *masculí*,
plä, *excepte* → **pläik**, *d'excepció*.

Si l'arrel té un significat verbal, la terminació **-ik** pot indicar que un objecte està sotmès a l'acció expressada pel verb corresponent i demostra el resultat d'aquesta acció (eo. '-ita'): **färmik**, *tancat*, **tenik**, *estès*.

L'**adjectiu epítet** es posa generalment (però no obligatòriament) després del substantiu: **dog badik**, *gos dolent*, **vom jönik**, *dona bonica*. En aquest cas, no concorda ni en cas ni en nombre: **dom gretik**, *casa gran*, **domas gretik**, *de cases grans*, **bukis jönik**, *llibres bonics*.

Però concorda en nombre i en cas en diversos casos:

a) quan precedeix el substantiu: **cil at flapon smaliki dogi malädik**, *aquest nen li pega al petit gos malalt*.

b) quan està separat del substantiu per un o diversos mots no adjectius: **lavob bukis vemo mödikis**, *tinc molts llibres*.

c) quan es fa servir sense substantiu: **ekö buks tel, sumolöd gretiki**, *aquí hi ha dos llibres, agafa el gran*, **sumolöd bledis gretik e givolös obe smalikis**, *agafa els fulls grans i dóna'm a mi els petits*.

d) també es fa concordar l'adjectiu epítet per indicar que està en relació amb més d'un substantiu: **mans e voms mödikis**, *molts homes i dones*, la qual cosa contrasta amb **mans e voms mödik**, *homes i moltes dones*.

L'**adjectiu predicatiu** es fa concordar en nombre: **bims at binons tu geiliks**, *aquests arbres són massa alts*, **sörs oba binofs jöniks**, *les meves germanes són belles*.

Un adjectiu predicatiu en relació amb un acusatiu objectiu està ell mateix en acusatiu: **ätuvob krodavödaräti at nitediki**, *he trobat interessants aquests mots encreuats*.

En vp. I, el predicatiu és invariable.

L'arrel nua amb terminació verbal significa «ésser/estar + adjectiu»: **gud**, *bé* → **gudön**, *ésser bo* (= **binön gudik**). L'adjectiu en **-ik** amb terminació verbal (**-ikön**)

significa «esdevenir + adjectiu»: **gudikön**, *abonir-se, esdevenir bo*.

Es pot substantivitzar un adjectiu amb la terminació **-ikos**: **gudikos**, *el bé*, **Flors badikosa**, *Les flors del mal*.

La terminació **-ikan** indica individu amb la característica que expressa l'arrel: **liegikans e pöfikans**, *els rics i els pobres*.

Un adjectiu pot estar en relació amb un substantiu, un pronom i fins i tot una proposició: **obinos ba gudik**, *if..., potser seria bo si...*

COMPARATIU (*pluamafom*).

1) Comparatiu de superioritat. Rep la terminació **-um**. El segon element de la comparació és introduït per la conjunció **ka**, *que*.

gudik, *bona* → **gudikum**, *millor (adj.)*, **gudikumo**, *millor (adv.)*, **gudikumön**, *millorar (intr.)*, **gudikumam**, *millora*, **gudükumön**, *millorar (tr.)*, **gudükumam**, *millora*,

mödik, *molt* → **mödikum**, *més*, **mödikumo**, *més*,

binob gretikum ka ol, *sóc més gran que tu*, **milig binon nulüdöfikum ka vin**, *la llet és més nutritiva que el vi*, **labob flenis mödikum ka ol**, *tinc més amics que tu*, **binob bäldikum mö yels kildeg tel ka of**, *sóc trenta anys més gran que ella*.

Es pot usar també l'adverbi **plu**, *més*: **plu gudik (=gudikum)**, *més bo*.

2) Comparatiu d'igualtat. S'indica amb l'adverbi **so**, *tan*. El segon element de la comparació és introduït per l'adverbi **äs**, *com* (**ka** en vp. I).

binob so nämik äs ol, *sóc tan fort com tu*.

3) Comparatiu d'inferioritat. Es pot indicar amb els adverbis **läs** o **neplu**, *menys*. El segon element és introduït per **ka**, *que*.

binof neplu jönik ka sör oka o **binof läs jönik ka sör oka**, *és menys guapa que la seva germana*.

Però normalment es prefereix la **forma negativa** del comparatiu d'igualtat.

no binof so jönik äs sör oka, *no és tan bonica com la seva germana*.

SUPERLATIU (*muamafom*).

1) Superlatiu relatiu (*muamafom tefik*)

a) De superioritat. Rep la terminació **-ün**. El complement està en genitiu o és introduït per **de**, *de* o **se**, *de* (*origen, procedència*).

gudik, *bo* → **gudikün**, *òptim*, **gudiküno**, *òptimament*,

mödik, *molt* → **mödikün**, *el més (adj.)*, **mödiküno**, *el més (adv.)*,

tüm at binon gretikün zifa, *aquesta torre és la més gran de la ciutat*, **binol jönikün vomas**, *ets la més bonica de les dones*, **binom yunikün famüla**, *és el més jove de la família*, **esumob benosmekiküni de pods at**, *he agafat la més saborosa d'aquestes pomes*, **jipulil ävälöf jöniküni se pups ofe pijonöls**, *la nena va triar la més bonica de les nines que li van ensenyar*.

Es pot usar també l'adverbi **mu**, *el més*: **mu gudik (=gudikün)**, *el més bo*.

b) D'inferioritat. S'indica amb l'adverbi **lenemu**, *el menys*: **lenemu gudik**, *el menys bo*, **binof lenemu jönik söras obik**, *és la menys bonica de les meves germanes*.

Com en esperanto, cal fer servir el comparatiu quan es tracta de només dues coses: **binom yunikün**, *és el més jove (de més de dos)*, **binof yunikum**, *és la més jove (de dos)*.

2) Superlatiu absolut (*muamafom verik*). S'indica de la mateixa manera, o amb la terminació **-ün**, o amb l'adverbi **mu**, o fins i tot amb tots dos: **vom jonikün**, *dona bellíssima*, **o vom mu jönikün!**, *oh, dona extremadament bella!*

VI

NUMERALS

(numavöds)

Són els següents: **ser** (0), **bal** (u), **tel** (dos), **kil** (3), **fol** (4), **lul** (5), **mäl** (6), **vel** (7), **jöl** (8), **zül** (9), **deg** (10), **tum** (100), **mil** (1000), **balion** (1 000 000).

L'estructura dels números complexos és exactament la mateixa que en esperanto: **deg bal** (11), **deg tel** (12), **teldeg** (20), **tum bal** (101), **kiltum** (300), **kiltum deg fol** (314), **folmil** (4000), **mil zültum züldeg lul** (1995), **velbalion baltum foldeg telmil jöltum luldeg vel** (7 142 857).

Nota: Es pot escriure **degbal** o **deg bal**, etc., en una o dues paraules.

dim (dècim = 0,1) o **degdil bal** (1/10), **veldim** (0,7) o **degdils vel** (7/10),
zim (centèsim = 0,01) o **tumdil bal** (1/100), **fol e teldegkilzim** (4,23),
mim (mil·lèsim = 0,001) o **mildil bal** (1/1000), **tumteldegkilmim** (0,123),
dimmim (0,0001) o **degmildil bal** (1/10 000), **dimmims tel** (0,0002),
zimmim (0,000 01) o **tummildil bal** (1/100 000),
balyim (0,000 001) o **baliondil bal** (1/1000 000).

Els numerals funcionen com a adjectius. Així doncs, es col·loquen després del substantiu i generalment després de l'adjectiu epítet: **bims gretik lul**, *cinc grans arbres*, **labob podis deg tel**, *tinc dotze pomes*, **spatom ko dogs kil**, *passeja amb tres gossos*, **jiviudan bal älabof dautis tel**, *una vídua tenia dues filles*, **minuts mäldeg suämons düpi bal**, *seixanta minuts fan una hora*, **labof lifayelis kildeg kil**, *té trenta anys d'edat*.

Poden adoptar les terminacions dels casos en les matieixes circumstàncies que els altres adjectius: **labol dogis kil**, *ab labob te telj e blod oba balj*, *tens tres gossos*, però jo només en tinc dos i el meu germà un; **äbinons-li mödikis?** — **si, elogob tumj; si, elogob tumis;** *n'eren molts?* — **Sí, n'he vist un centenar; sí, n'he vist centenars.**

Els numerals eren invariables en vp. I. Les desenes eren les següents: **bals** (10), **tels** (20), ... **züls** (90). I hom feia servir entre dos elements el mot d'enllaç **e**, i: **balsebal** (11), **balsetel** (12), etc.

Els numerals cardinals tenen la terminació **-id**: **balid**, *primer*, **telid**, *segon*, **kinid?** *quin*, etc. El sufix **-ido** indica l'adverbi: **balido**, *en primer lloc*, **telido**, *en segon lloc*, etc. i **-idan** el substantiu: **balidan**, *la primera persona*.

Les fraccions tenen el sufix **-dil** (que és el mot per a «part»): **teldil**, *meitat*, **degdil**, *dècim*, **teldil bal**, *una mitja*, **kildils tel**, *dos terços*.

ereidob teldili buka at, *he llegit la meitat d'aquest llibre*.

El sufix **-o** indica grup amb un determinat nombre de membres: **balo**, *d'un a un*, *individualment*, **telo**, *de dos en dos*, *en parelles*, **binobs kilo**, *en som tres*.

El sufix **-na** indica repetició: **balna**, *una vegada*, **balidna**, *la primera vegada*, **balnaik**, *únic*, **balidnaedo**, *per primera vegada*. Aquest sufix es pot afegir a moltes

altres paraules: **alna**, cada vegada, **anikna**, alguna vegada, **atna**, aquesta vegada, **mödikna**, sovint, moltes vegades, **nonikna**, mai, cap vegada, **ömna**, pluna, algunes vegades, **seimikna**, alguna vegada, **semikna**, de vegades, **votikna**, una altra vegada; **atnaik**, actual, present, **mödiknaik**, freqüent.

El sufix **-an** indica individu: **balan**, un (hom), **jibalan äseadof**, **jivotikan äspatof**, una dona seia, l'altra es passejava, **balan eflapon votikani**, l'un li ha pegat a l'altre.

El sufix **-at** indica els noms d'unitats: **balat**, una unitat, un exemplar, **telat**, un parell, **degtelat**, una dotzena, **balatik**, simple, individual, **telatik**, de dos en dos, per parelles.

El sufix **-ik** indica multiplicatiu en funció adjectiva: **telik**, doble, **kilik**, triple, **radig telik**, arrel quadrada, **balik**, únic, sol. La seva forma adverbial és **-iko**: **kiliko**, triplement.

El sufix **-ot** indica multiplicatiu en funció substantiva: **folot**, el quàdruple.

El sufix **-am** indica multiplicació: **balam**, unificació, **telam**, duplicació.

La preposició **a** significa *a raó de*: **a bal**, a raó d'un, **a tel**, a raó de dos, **a telid**, cada dos.

Als numerals se'ls hi pot afegir l'adjectiu **bofik**, *ambdós*.

En vp. I, els numerals servien també per formar els noms dels dies i els mesos: **balüdel**, diumenge, **telüdel**, dilluns, **kilüdel**, dimarts, etc.; **balul**, gener, **telul**, febrer..., **balsul**, octubre, **balsebalul**, novembre, **balsetelul**, desembre.

En vp. II, els noms dels dies són els següents: **sudel**, **mudel**, **tudel**, **vedel**, **dödel**, **fridel**, **zädel**. I aquests són els noms dels mesos: **yanul**, febul, **mäzul**, **prilul**, **mayul**, **yunul**, **yulul**, **gustul**, **setul**, **tobul**, **novul**, **dekul**.

Data (*dät*).

dät kinid binos-li? — **binos del 15-id yunula**, quin dia som? — *és 15 de juny*
pemotof tü del 18-id febula yela 1962, o **pemotof ün yel 1962, tü del 18-id febula**, va néixer el 18 de febrer del 1962,

del kinik binos-li adelo? — **adelo binos vedel**, quin dia és avui? — *avui és dimeres*

Hora (*düp*).

düp kinid binos-li? tim kinik binos-li? *quina hora és?*,
binos düp velid soara, **binos düp degzülid**, *són les set del vespre, són les dinou*,
düp degtelid ebo anu etonon, *acaben de tocar les dotze*, **düps degtel zedela etonons**, *acaben de tocar les dotze del migdia*,

binos düp degid e laf göda, **binos düpalaf pos deg göda**, *són dos quarts d'onze del matí*,

binos minuts deg pos düp telid, **binos düp telid e minuts deg**, *passen deu minuts de les dues, són les dues i deu minuts*

binos düp kilid e foldil, **binos foldil pos kil**, *és un quart de quatre, passa un quart de les tres*,

binos düp kilid e foldils kil, binos foldil bü düp folid, *són tres quarts de quatre, falta un quart per a les quatre*

tü düp kinid okömol-li? tü tim kinik okömol-li? *a quina hora arribaràs? tü düp telid, o düpü³ telid, a les dues,*

tü düp kilid e foldil, *a un quart de quatre,*

tü düp fol, minuts foldegfol, *a les 04.44 h,*

de minuts tel bü düp telid jü düp telid e minuts tel, *de dos minuts per a les dues fins a les dues i dos minuts; 'from two to two to two two'.*

Edat (bäldot).

Bäldoti kinik labof-li? — labof bäldoti yelas kildeg kil, *quina edat té? — té 33 anys.*

Lifayelis liomödotik labom-li? — labom lifayelis foldeg mäl, labom bäldoti yelas foldeg mäl, *quants anys té? — té 46 anys.*

Operacions aritmètiques (numatams).

Suma (saedam): kil sa fol binos vel, *tres més quatre fan set ($3 + 4 = 7$).*

Resta (näedam): deg nä mäl binos fol, *deu menys sis són quatre ($10 - 6 = 4$).*

Multiplacació (naedam): telna mäl binos deg tel, *dos per quatre fan dotze ($2 \times 6 = 12$).*

Divisió (müedam): mäldeg bal mü fol binos deg lul, retos bal, *seixanta-u dividit entre quatre és igual a quinze ($61 : 4 = 15$).*

Potenciació (naätam): lul panaätöl ad kilnaät binos tum teldeg lul, *cinc elevat a la tercera potència és igual a cent vint-i-cinc ($5^3 = 125$).*

Arrel quadrada (radigam): radig folik ela mältum teldeg lul binon lul o mältum teldeglul paradigon foliko binos lul, *l'arrel quadrada de sis-cents vint-i-cinc és cinc ($\sqrt[4]{625} = 5$).*

³Aquest és un neologisme estrany, inventat per André Cherpillod. En volapuk, és inusual veure una preposició abans d'un nombre ordinal (un atribut). Sovint les preposicions derivades substitueixen l'ús del cas genitiu (**domü ob = in dom oba**, *a casa meva*), i aquest mot, pel que sembla, es pot utilitzar per formar expressions com ara **düpü soar** (= **ün düp soarik**, *soara*), *a l'hora de la tarda*. (N. del T.)

VII

PRONOMS PERSONALS (*pönops pösodik*) I PRONOMS I ADJECTIUS POSSESSIUS (*pönops e ladyeks dalabiks*)

Tots els **pronoms personals** comencen per **o-**:

ob, jo, ol, tu, om, ell, of, ella, on, ell, oy, hom.

Els pronoms plurals s'obtenen afegint **-s** als singulars:

obs, nosaltres, ols, vosaltres, oms, ells, ofs, elles, ons, ells.

Els **possessius** es creen de dues maneres:

1) Com en esperanto, canviant el pronom personal per un adjectiu:

ob, jo → **obik, meu, meva; jimatán obik, la meva esposa.**

2) Com en llatí i en les llengües hel·lèniques i esclaves, fent servir el pronom personal en genitiu: **ob, jo** → **oba, de mi, meu; jimatán oba, la meva esposa.**

Els adjectius possessius es poden usar pronominalment; llavors concorden en cas i nombre:

no labob penamastömis; dalob-li gebön olíkis?, no tinc instruments per a escriure; puc fer servir els teus?

penob flenes olík ed obíkes, escric als teus amics i als meus.

givolöd obe buki ola ed ofíki, dóna'm el teu llibre i el seu.

Quan el possessiu indica persona, es pot substantivitzar amb el sufix **-íkan**:

obíkan, el meu, olíkan, el teu, olíkans, els teus (familiars), etc.,

blod olík ed obíkan binoms flens, el teu germà i el meu són amics,

glidis (o glidi) oles ed olíkanes, salutacions a vosaltres i als vostres [familiars].

Llista detallada dels pronoms personals i possessius.

Primera persona (*pösod balid*).

ob, jo, obs, nosaltres, obik, oba, meu, meva, obsik, obas, nostre.

Segona persona (*pösod telid*).

ol, tu, ols, vosaltres, olík, ola, teu, teva, olsik, olas, vostre, vostra, keolön, tutejar.

En vp. II hi ha també una forma de cortesia, tant en singular com en plural, però es fa servir molt rarament. Altrament dit, en volapuk se sol tractar a tothom de tu.

or, vós, vostè, ors, vós, vostès, orík, ora, vostre, el seu (sing.), orsik, oras, vostre, el seu (pl.), keorön, tractar de vostè.

A més a més, Arie de Jong va proposar l'ús d'un pronom inclusiu (*pösod plubalid*), que no es va acceptar i, per tant, no es fa servir mai.

og (=ob ud ol), tu o jo, ogs (= ob ed ol, ob ed ols, obs ed ol, obs ed ols), tu i jo, tu i nosaltres, nosaltres i tu, vosaltres i nosaltres.

Tercera persona (*pösod kilid*).

- **masculí** (*manik*): **om**, *ell*, **oms**, *ells*, **omik**, **oma**, *el seu*, *d'ell*, **onsik**, **omas**, *el seu*, *llur*;
- **femení** (*vomik*): **of**, *ella*, **ofs**, *elles*, **ofik**, **ofa**, *el seu*, *d'ella*, **ofsik**, **ofas**, *el seu*, *llur*;
- **neutre** (*neudik*): **on**, *ell*, **ons**, *ells*, **onik**, **ona**, *el seu*, **onsik**, **onas**, *el seu*, *llur* (es pot usar quan no es pot o no es vol especificar el gènere).
- **indefinit** (*nefūmik*): **oy**, *hom*, **oyik**, **oya**, *el seu*, *llur*; **oys**, *hom*, *algunes persones*.
- **impersonal** (*neyegik*): **os**, - (abstracte; no correspon a cap subjecte específic).
ya äsagol osi, *ja ho vas dir* (correspon al francès 'il', l'alemany 'es', l'anglès 'it', a: 'il pleut', 'es regnet', 'it rains', *plou*).

Pronom reflexiu (*pönop geik*).

ok, *si*, **oks**, *si (pl.)*, **okik**, **oka**, *el seu*, *la seva*, **oksik**, **okas**, *el seu*, *la seva* (de més d'un), **okiäl**, *egoisme*.

pladom oki lä blod okik (o **oka**), *es posa al costat del seu germà*,
pladoms okis lä blods oksik (o **okas**), *es posen al costat dels seus germans*,
oselom domi okik, *vindrà la seva casa*, **oselom domi omik**, *vindrà la seva casa (d'ell)*, **oselom domi ofik**, *vindrà la seva casa (d'ella)*.

Pronom recíproc (*pönop rezipik*).

od, *l'un a l'altre*, **ods**, *els uns als altres*,
yufoms odi, *s'ajuden l'un a l'altre*, **yufoms odis**, *s'ajuden els uns als altres*, **lä od**, *l'un al costat de l'altre*, **su od**, *l'un sobre l'altre*.

En vp. I no hi havia pronom neutre ni recíproc. En lloc d'un pronom recíproc es feia servir l'adverbi **balvoto** o la frase **balim(s) votimi(s)**. **On** significava *hom* i **ons** significava *vós, vostès*.

Declinació. Els pronoms personals es declinen com els substantius.

ob , <i>jo</i>	obs , <i>nosaltres</i>	ol , <i>tu</i>	oy , <i>hom, un</i>
oba , <i>de mi</i>	obas , <i>de nosaltres</i>	ola , <i>de tu</i>	oya , <i>d'hom, d'un</i>
obe , <i>a mi</i>	obes , <i>a nosaltres</i>	ole , <i>a tu</i>	oye , <i>a un</i>
obi , <i>em, me</i>	obis , <i>ens</i>	oli , <i>et, te</i>	oyi , <i>li, etc.</i>

Sagolöd obe nemi olik, *digues-me el teu nom*, **osedob oles buki**, *us enviaré un llibre*.

El **reflexiu** no es fa servir com en esperanto per tres raons:

1) Remet al subjecte de l'oració **principal**. Així doncs, pot ser eventualment subjecte o part d'un subjecte: **söl ,Peter' e jimatän okik vemo löfons cilis obik**, *el senyor Peter i la seva esposa estimen molt els meus fills (nens)*: el reflexiu **okik** remet al primer subjecte, **söl ,Peter'**, però és al seu torn subjecte de **löfons**, «la seva esposa estima...», la qual cosa seria un greu error en esperanto.

2) Es pot fer servir, com en les llengües eslaves, per a totes les persones: **seidolös oki sui bam at**, *seu en aquest banc*, **elavob oki**, *m'he rentat*. Generalment, però, hom prefereix usar el pronom corresponent: **seidolös oli**, *seu*, **elavob obi**, *m'he rentat*.

3) No és obligatori. Es fa servir principalment per evitar malentesos: **pävunom fa neflen omik** (o **okik**), *va ser ferit pel seu enemic*, **löfom eli ,Peter' ab no kösti okik**, *estima el Carles, però no el seu cosí* (**ab no kösti omik**, *però no el seu cosí [del Carles]*).

VIII

PRONOMS I ADJECTIUS DEMOSTRATIUS

(pönops e ladyeks joniks)

at, aquest, **atan**, aquesta persona, **atos**, això (val. açò), **hiat**, **jiat**, aquest (segons el sexe), **hiatan**, aquest home, **jiatan**, aquesta dona, **atana**, d'aquest (persona), **atosa**, d'aquest (cosa), **atflanao**, des d'aquest costat, **attimo**, en aquest moment.

et, aquell, **etan**, aquell home, **etos**, això, **hiet**, **jiet**, aquell (segons el sexe), **hietan**, aquell home, **jietan**, aquella dona, **etana**, d'aquell (persona), **etosa**, d'aquell (cosa), **etflano**, a l'altra banda, **ettimo**, llavors, en aquell temps, **kat at binon obik**, **ab no kat et**, aquest gat és meu, però no aquell.

it, mateix, **ob it**, jo mateix, **ito**, per si mateix, **itjäfidik**, automàtic.

ot, el mateix, **otan**, la mateixa persona, **labons vipis ot**, tenen els mateixos desigs, **hiot**, **jiot**, el mateix (segons el sexe), **otüpo**, al mateix temps.

som, tal cosa, **somik**, tal, **soman**, tal persona, **somo**, de tal manera, així.

Com a adjectius, generalment segueixen els substantius: **fat at**, aquest pare, **mot et**, aquella mare, **cil it**, el nen mateix, **cil ot**, el mateix nen.

Es poden usar pronominalment; llavors concorden en cas i nombre: **givolöd obe buki!** — **ati-li ud eti?**, dóna'm el llibre — aquest o aquell?

El pronom **ut** es fa servir com a element determinat pel genitiu o el relatiu:

buks at binons uts flena obik, aquests llibres són els del meu amic, **kalot uta**, **keli debob**, el compte del que dec, **ut**, **kel sagon etosi**, **binon lugan**, qui diu això és un mentider, **no sevob uti**, **kel äsagon etosi**, no sé qui va dir això.

Si cal especificar el sexe, es pot fer servir **hiut** en masculí i **jiut** en femení (**utof** en vp. I).

També es poden fer servir les formes **utan** per a les persones i **utos** per a les coses: **utan**, **kel**, aquell home que, **kel vilon**, **utan kanon**, qui pot, vol; 'wer will, der kann'.

utos, **kel**, el que, **utos**, **keli** (o **kelosi**) änu äsagol, **binon neveratik**, el que acabes de dir és fals, **no sevob utosi** **kel(os)i dunol**, no sé què fas.

IX

PRONOMS I ADJECTIUS INDEFINITS

(pönops e ladyeks nefümiks)

al, cada, **alik**, cada, tot (adj.), **alan**, tothom, **alana**, de tothom, **alo**, de totes maneres, **alna**, cada vegada.

an, algun, **ans**, alguns, algunes persones, **anik**, algun, cert, **anan**, alguna persona, **anna**, alguna vegada.

bos, alguna cosa, quelcom, **bosil**, una mica, **boso**, un poc, **bos vina**, un poc de vi. **ek**, algú, **hiek**, **jiek**, algú (segons el sexe), **eka**, **ekik**, d'algú.

mödik, molt, **mödikum**, més, **mödikans**, moltes persones, **mödikos**, molt, moltes coses, **mödikna**, moltes vegades, **mödasotik**, de moltes menes, **nemödik**, poc, **möd**, multiplicitat, **somödik**, tan.

nek, ningú, **neka**, **nekik**, de ningú.

nonik, cap, **nonikna**, cap vegada, mai, **nonikan**, cap persona, **non**, inexistència.

nos, no res, **nosam**, nul·litat, **nosik**, nul, **nosön**, ésser no res, **nosikön**, anihilar-se, **lenos**, no gens.

öm, alguns, més d'un, **ömik**, alguns, més d'un, **ömans**, persones, gent, **ömna**, a (o de) vegades, de tant en tant, algunes voltes, **ömnaik**, ocasional, **ömsotik**, diferents, diversos, tota mena de, **ömüp**, algun temps.

seim⁴, alguna cosa, quelcom, **seiman**, algú, **seimana**, d'algú, **seimik**, un, algun (adj.), **seimöpo**, en algun lloc, enlloc, **seimöpio**, cap algun lloc, **seimos**, alguna cosa, quelcom.

sem, certa relació, certa grandària, **seman**, un, algú (ll. 'quidam'), **semik**, un, algun, **semo**, d'alguna manera.

val, tot (pr.), **valik**, cada, tot (adj.), **valikos**, tot, **valan**, **valikan**, tota persona, **valans**, **valikans**, tots, tothom, **valana**, **valikana**, de tots, de tothom, **valikna**, cada vegada, **valasotik**, tot, de tota mena, **dunob valikosi**, **kelosi kanob dunön**, faig tot el que puc fer.

votik, altre, **vot**, alteritat, **votan**, **votikan**, altri, altra persona, **balan... votan**, l'ún... l'altre, **balan pos votikan**, l'un rere l'altre, **votikam**, alteració, **votikna**, altra vegada.

⁴En el diccionari oficial d'Arie de Jong del 1931, l'arrel *seim* tenia el significat de 'qualsevol lloc' (*irgendeiner Ort*) i hi havia els derivats *seimo* ('en algun lloc'), *seimao* ('des d'algun lloc') i *seimio* ('cap algun lloc'). Tanmateix, en les addicions (*fövots*) amb què Arie de Jong va ampliar el seu diccionari, publicades entre el 1932 i el 1963 a la revista *Volapükagased pro Nedänapükans*, el mot *seimo* va passar a significar 'd'alguna manera' i una paraula nova, *seimöpo*, va adquirir el significat de 'en algun lloc', ocupat fins llavors per *seimo*; així doncs, *seimao* es convertiria en *seimöpao* i *seimio* en *seimöpio*, alhora que el significat de *seim* passaria a ésser 'alguna cosa, quelcom' (com en els diccionaris de Ralph Midgley). Aquests canvis no es veuen reflectits en la Gramàtica de Cherpillod, que inclou només els mots i significats primigenis, cosa que ens ha semblat oportú esmenar o actualitzar en aquesta traducció. (*N. del T.*)

X

PRONOMS I ADJECTIUS INTERROGATIUS

(pönops e ladyeks säkiks)

Es fan servir principalment per les preguntes directes. Cal no oblidar, però, la partícula interrogativa **-li**.

1) Pronoms.

kim? kif? kin? qui? (masculí, femení, neutre), **kis?** què?,

kim binom-li tidan ola? qui és el teu mestre?, **kif okömof-li?**, quina dona vindrà?
kin edunon-li etosi? qui ha fet això?, **ekö buks tel: kini vilol-li reidön?** Aquí hi ha dos llibres; quin vols llegir?

kis atos binon-li? què és això?, **kis jenon-li?** què passa?, **kisi sagol-li?** què dius?
kisi atos sinifon-li? què vol dir això?, **kisi dunön-li?** què fer?

2) Adjectius.

kimik, kifik, kinik? quin?, **kisik?** quin, quina [mena de]?,

voban kimik ämekom-li atosi? quin treballador ha fet això?, **dog kinik vaulon-li us?** quin gos lladra aquí?, **püki kinik studol-li?** quina llengua estudies? **kiniki pükas at studol-li?** Quina d'aquestes llengües estudies?, **stomi kisik labobs-li?** quin temps fa? (kinik fa referència a una cosa precisa, kisik a quelcom imprecís).

En vp. I hi havia **kiom, kiof**, en lloc de **kimik, kifik**.

Els adjectius (i adverbis) interrogatius també es formen així:

1) **lio-** com, quant: **liofagotik?** com de lluny?, **liogretik?** com de gran?,
liomödotik? quant?, **liomödoto?** quant? **liomödo?** quant?

2) **ki-** quin: **kisotik?** quina mena de?, **kimödo?** quant? en quina quantitat?,
kimödo debob-li ole? quant et dec?, **kimödotik binon-li suäm?** quin («quant») és el preu?

3) Adjectius ordinals.

kimid, kifid, kinid, kisid? quin? (cal fer-los servir quan la resposta és un nombre cardinal), **düp kinid binos-li anu?** — **kilid** quina hora és ara? — les tres, **nüm kinid binos-li?** quin número és?

4) Ús no interrogatiu dels interrogatius.

Quan els pronoms i adjectius interrogatius es fan servir sense la terminació **-li**, expressen indeterminació en oracions subordinades concessives.

kin konomöv atosi, no kredolöd oni sigui qui sigui qui ho digui (conti), no el creguis pas.

kisi äsagom, elugom, digués el que digués, mentia.

kisiks binons ceds olik, qualssevol que siguin les teves opinions.

kiniki fikuli olabob, oplöpob, tingui les dificultats que tingui, reeixeré.

liogretiks binons regs..., *per molt grans que siguin els reis...*
tü düp kinid olükömol, obenokömol, *vinguis a l'hora que vinguis, seràs*
benvingut.

XI

ADJECTIUS EXCLAMATIUS

(ladyeks vokädik)

kiom!, **kiof!**, **kion!** *quin!* (masculí, femení, neutre), **man kiom binom!** *quin home que és!*, **vom kiof!** *quina dona!*, **mifät kion!** *quina desgràcia!*,

kios! *quin!* (abstracte), **kios äbinon benosüpot pro ob!** *quina va ser la meva sorpresa!*

La diferència entre **kion** i **kios** és que **kion** fa referència a un substantiu neutre (com el pronom **on**) i **kios** a quelcom abstracte (com el pronom **os**).

També es formen adjectius exclamatus fent servir com a prefix l'adverbi **kio-**:
kiojönik jiflen obik binof! *que guapa que és la meva amiga!*, **kiogretik gud Goda binon!** *que gran que és la bondat de Déu!*

XII

PRONOMS I ADJECTIUS RELATIUS

(pönops e ladyeks tefiks)

El pronom relatiu és **kel**, *que*. Es declina: **kela**, *del qual, de qui*, **kele**, *al qual, a qui*, **keli** *que*, **ut kel** *aquell que*, **ut keli**, *aquell a qui*.

man, kel spikom, binom fat oba *l'home que parla és el meu pare,*

vom, keli logol binof mot oba *la dona que veus és la meva mare,*

ekö pod, keli etuvob *aquí hi ha la poma que he trobat,*

vom, kela nolob soni *la dona el fill de la qual conec,*

bim, su tuig kela böd binon *l'arbre sobre la rama del qual hi ha un ocell.*

flen, kele esedob moni *l'amic al qual he enviat diners,*

cem, in kel cils pledons *la cambra en la qual juguen els nens,*

cem, ini kel cils nügolons *la cambra en la qual entren els nens.*

Si és necessari per eliminar ambigüitats, es pot especificar el sexe en el relatiu amb **hikel** (masculí), **jikel** (femení; **kelof** en vp. I), **kelos** (neutre): **mot söla, hikeli logol us, binof in gad** *la mare del senyor que [el senyor] veus allà és al jardí*, **mot söla, jikeli logol us, binof in gad** *la mare del senyor que [la senyora] veus allà és al jardí*.

La forma impersonal **kelos** es fa servir també per remetre a tota una oració: **no ägesagom, kelos änepliton obe** *no va respondre, la qual cosa em va desagradar.*

El relatiu es pot adjectivitzar: **kelik que, debob ole yurodis tum, suämi kelik opelob ole suno**, *et dec cent euros, suma que et pagaré aviat.*

XIII

VERB

(värb)

N'hi ha prou amb afegir les terminacions verbals a qualsevol arrel per obtenir un verb, amb l'única condició que tingui sentit.

kef, raspall → **kefön**, raspallar, **kefob**, raspallo, **okefom**, raspallarà,
slip dormir → **slipön**, dormir, **eslipön**, haver dormit, **äslipof**, ella va dormir,
gretik, gran → **gretön**, ésser gran, **kio gretol!** que gran que ets!,
plä, a excepte de → **pläön**, exceptuar,
pro, per, a favor de → **proön**, actuar a favor, afavorir,
mo, absent → **moön**, ésser absent, **si**, sí → **siön**, afirmar, assentir,
vi, ai → **viön**, queixar-se.

1) Classificació dels verbs.

a) Els **verbs dependents** (värbs sekidik) no es fan servir mai sols. Sempre van seguits directament (sense conjunció subordinant) d'un altre verb en infinitiu.

Aquests verbs són 13:

bleibön, quedar-se, continuar + ger.,
büedön, fer (ordre),
dalön, poder (tenir permís),
jinön, semblar,
kanön, poder, saber,
klülädön, mostrar-se, ésser evident,
koedön, fer (causa),
leadön, deixar,
lielön, sentir,
loegön, veure,
mutön, haver de, deure,
nedön, necessitar,
vilön, voler.

El conjunt d'aquesta parella de verbs forma un verb complex: **bleibön seadön**, continuar assegut, **äbüedob omi kömön**, el vaig fer venir, vaig ordenar que vingués, **no äjinof logön omi**, no semblava veure'l, **kanön svimön**, saber nedar, **rein äkoedon obi blibön lomo**, la pluja va fer que em quedés a casa, **eleadoy obi kömön**, em van deixar venir, **lielob noidilön juüpi ofa**, sento sonar la seva faldilla, **loegob drenön cili**, veig plorar l'infant, **dü del lölik ämutom bleibön seadön löpo**, durant tot el dia es va haver de quedar assegut a dalt, **nedof slipön**, necessita dormir, **vilob drinön**, vull beure.

b) Els **verbs independents** (värbs neseکیدik) són tots els altres.

Poden ser **transitiu** o **intransitiu**.

α) Els verbs transitius (*värbs loveädik*) poden ser:

- **Reals** (*voik*). Poden tenir objecte directe. Ex. **drinön**, *beure*, **flapön**, *pegar*, *copejar*, **glidön**, *saludar*, **reidön**, *llegir*; **drinom vini**, *ell beu vi*.
- **Atributius** (*demodik*). Tenen dos objectes, un de directe i un d'indirecte. Ex. **flagön**, *exigir (una cosa d'algú)*, **givön**, *donar (una cosa a algú)*, **penön**, *escriure*, **sagön**, *dir*, **tidön**, *ensenyar*.
- **Copulatiu** (*nemirik*). Tenen un objecte i un predicatiu objectiu que (a diferència de l'esperanto) està en acusatiu. Ex. **cälön**, *nomenar*, **cedön**, *opinar*, **lecedön**, *considerar*, **nemön**, *anomenar*, **zanädön**, *reprendre (durament)*; **nemob mani et jäpani**, *jo a aquell home l'anomeno canalla*, **zanädön eki stupani**, *dir-li estúpida a algú*.

β) Els verbs intransitiu (*värbs neloveädik*) poden ser:

- **Reals** (*voik*). No tenen objecte directe. Ex. **blibön**, *quedar-se*, *restar (en un lloc)*, **golön**, *anar*, **kömön**, *venir*, **seatön**, *jeure*, **slipön**, *dormir*, **stanön**, *estar [dret]*.
- **Impersonals** (*neyegik*). Poden no tenir ni objecte ni subjecte. Ex. **flodön**, *glaçar*, **frodön**, *gebrar*, **grälön**, *pedregar*, **nifön**, *nevar*, **reinön**, *ploure*; **äflodos**, *va glaçar*, **reinos**, *plou*, **onifos**, *nevarà*.
- **Copulatiu** (*nemirik*). Uneixen un subjecte amb un predicatiu adjectiu o substantiu. Ex. **binön**, *ésser*, **blebön**, *restar*, *continuar sent*, **logotön**, *tenir [un] aspecte*, *fer (o tenir) [una] cara (o un aire o un aspecte) (de)*, **sümedön**, *semblar*, **vedön**, *fer-se*, *tornar-se*, *esdevenir*; **blebof jönik to bäldot gretik oka**, *continua sent maca malgrat la seva edat*; **binom soldat**, *ell és soldat*; **logotol fenik**, *fas cara de cansat*.

Els verbs intransitiu no poden tenir una forma passiva.

Els verbs independents no poden anar seguits directament d'un infinitiu. Una conjunció subordinant els ha d'unir sempre amb un altre verb. Quan cap altra conjunció subordinant és adequada, es fa servir **ad** (com en anglès 'to'; **al** en vp. I).

vipob ad fidön, *desitjo [] menjar*, 'I want to eat'.

no kanob sufälön ad logön omi suföli, *no puc acceptar [] veure'l sofrint (o ... ad loegön omi sufön, veure'l sofrir)*,

emogolof nes sagön vödi bal, *se n'ha anat sense dir ni un mot*.

2) Classificació de les formes.

En el verb del volapuk s'hi distingeixen **estat**, **veu**, **modes**, **temps**.

a) Hi ha tres **estats**: l'**estat real** (*jenöfastad*), que indica l'acció o l'estat com a ocorreguts realment;

l'**estat interrogatiu** (*säkastad*), amb el qual es fa una pregunta;

l'**estat dubitatiu** (*mögastad*), amb el qual s'expressa dubte o possibilitat;

b) Hi ha dues **veus**: la **veu activa** (*dunalefom*), que indica una acció realitzada;

la **veu passiva** (*sufalefom*), que indica una acció soferta.

c) Hi ha sis modes: **indicatiu** (*fümabidir*), mode de l'afirmació simple,

volitiu (*büdabidir*), mode de les ordres,

optatiu (*vipabidir*), mode dels desigs,

condicional (*stipabidir*), que indica una condició,

participi (*partisipabidir*), forma adjectiva del verb,

infinitiu (*nenfümbidir*), forma substantiva del verb.

d) Hi ha quatre temps: **present** (*presenatim*), es fa servir per referir-se a una acció actual,

pretèrit (*pasetatim*), es fa servir per referir-se a una acció passada,

futur (*fütüratim*), es fa servir per referir-se a una acció futura,

futur pretèrit (*pasetofütüratim*), es fa servir en una oració subordinada, quan el verb de l'oració principal indica passat.

Cadascun d'aquests quatre temps pot ser: o bé acabat o bé perfectiu (*finik*), o bé inacabat o bé imperfectiu (*nefinik*).

3) Conjugació d'un verb en estat real (*jenöfastad*), **veu activa** (*dunalefom*) i **mode indicatiu** (*fümabidir*).

a) **Present** (*presenatim nefinik*).

Els verbs es conjuguen agregant els pronoms personals després de l'arrel. Per tant, l'ús dels pronoms de subjecte no és sinó redundant, insistent.

Primera persona (*pösod balid*).

reidön, llegir → **reidob**, llegeixo, **ob reidob**, sóc jo qui llegeix,

vilön, voler → **vilob golön**, vull anar,

labön, tenir → **no labobs dogi**, no tenim gos.

Segona persona (*pösod telid*).

fidön, menjar → **fidol bodi**, tu menges pa.

vipön, desitjar → **vipols stibi**, desitgeu un llapis.

fidön, menjar → **fidor podi**, vostè menja una poma.

vipön, desitjar → **vipors papüri**, vostès desitgen paper.

Les formes de cortesia en **-or** i **-ors** es fan servir rarament.

Tercera persona (*pösod kilid*).

– **Masculí** (*manik*; usat per homes i animals mascles).

golön, anar → **golom**, ell va, **fat golom ini gad**, el pare va al jardí,

löfön, estimar → **löfoms**, ells estimen, **fats löfoms cilis oksik**, els pares estimen els seus fills.

– **Femení** (*vomik*; usat per dones i animals femelles).

drinön, beure → **mot drinof kafi**, la mare beu cafè,

hetön, odiar → **hetofs obi**, elles m'odien.

– **Neutre** (*neudik*; usat per a persones, animals i objectes quan no es pot o no es vol especificar el sexe).

vedön, esdevenir → **mens valik vedons blods**, tots els homes esdevenen germans.
binön, ésser → **cil binon vemo smalik**, l'infant és molt petit.
slipön, dormir → **fat e mot slipons**, el pare i la mare dormen,
rönön, córrer, **bunön**, saltar → **dog rönön e kat bunon**, el gos corre i el gat salta.

– **Indefinit** (*nefümik*).

danön, agrair → **danoy**, s'agraeix.

– **Impersonal** (*neyegik*).

nif, neu → **nifos**, neva, **reinön**, ploure → **no reinos**, no plou.

En el present, es pot afegir en teoria el prefix **a-** per intensificar l'acció:

löfob ofi, l'estimo → **alöfob ofi**, certament l'estimo, l'estimo de debò.

b) Altres temps (*timaforms finik*).

Les terminacions personals són les mateixes. Els temps d'indiquen mitjançant prefixos (augments, com en grec).

Pretèrit perfet (*presenatim finik*).

Prefix **e-**. Acció que es considera acabada, realitzada en el moment en què es parla.

elükömob, he arribat, **efinoms**, han acabat, **eperob kikis obik sis dels kil**, fa tres dies que he perdut les claus.

Pretèrit imperfect (*pasetatim nefinik*).

Prefix **ä-**. Acció ocorreguda o estat existent en el passat.

älöfob, jo estimava, **älöfol**, tu estimaves, **äslipof**, ella dormia, **ven äyunob**, **äreidob mödo**, quan jo era jove, llegia molt, **äperob kikis obik bü dels kil**, vaig perdre les claus fa tres dies, **ädelo äremob buki at**, adelo ereidob oni, ahir vaig comprar aquest llibre, avui l'he llegit.

Pretèrit plusquamperfet (*pasetatim finik*).

Prefix **i-**. Acció que es considera acabada, realitzada en un moment que pertany al passat.

ilükömob, jo havia arribat, **iperob kikis obik bü dels kil**, ja havia perdut les claus fa tres dies.

Futur (*fütüratim nefinik*).

Prefix **o-**. Acció que tindrà lloc en el futur.

olöfob, estimaré, **olöfobs**, estimarem.

Futur perfet (*fütüratim finik*).

Prefix **u-**. Acció que es considera acabada, realitzada en un moment que pertany al futur.

usagob, hauré dit, **ulükömoms**, hauran arribat.

c) Concordància temporal.

A diferència de l'esperanto, el volapuk fa servir concordància temporal: en una oració subordinada, un verb no està sempre en el mateix temps en què estaria si aquesta oració subordinada fos independent.

α) Futur. Hi ha dos temps de futur que es fan servir en oracions subordinades quan el verb de l'oració principal indica passat.

Futur pretèrit (*pasetofütüratim nefinik*).

Prefix **ö-**. Acció que es realitzarà en el futur.

äkredob, das öreinos, creia que plouria, äsagof, das ölöfof obi ai, deia que m'estimaria sempre.

Futur pretèrit perfet (*pasetofütüratim finik*).

Prefix **ü-**. Acció que es considera acabada, realitzada en un moment que pertany al futur.

äcedob, das üfinükol büä vig ofinon, pensava que hauries acabat abans del cap de setmana.

β) Passat. El temps en l'oració subordinada no és relatiu, sinó absolut. Es fa servir el pretèrit, doncs, si l'acció és passada, fins i tot si és contemporània a l'acció de l'oració principal.

ven atans älilons, das Yesus älifom..., quan aquests van sentir que Jesús vivia...

4) Altres modes (*bidirs votik*).

a) Volitiu (*büdabidir*).

Indica ordre. S'afegeix a la forma indicativa la terminació **-öd**, després de la terminació personal.

flapol, copeges → **flapolöd, copeja.**

dunön, fer → **kisi dunoböd-li?, què hi faig?**

penom, escriu → **penomöd, que escrigui; penoböd, - , epenomöd, que hagi escrit, openomöd, que hagi escrit, que escrigui després.**

kömols, véns → **kömolsöd, vine, vilob das kömomöd, vull que vingui (ara), vilob das okömomöd, vull que vingui (en el futur).**

b) Optatiu (*vipabidir*).

Indica un desig cortès. S'afegeix la terminació **-ös** a l'indicatiu.

fidol, menges → **fidolös, menja, si us plau.**

kömols, véns → **kömolös, vine, si us plau.**

Fransän lifonös!, visca França!, reg lifomös!, visca el rei!

c) Condicional (*stipabidir*).

S'afegeix a la forma indicativa la terminació **-öv**, després de la terminació personal.

flapob, copejo → **flapoböv, copejaria,**

äkömols, vau venir → **äkömolsöv, haguéssiu vingut,**

vipob, desitgo → **vipoböv ad besäkön oli, desitjaria preguntar-te,**

nifos, neva → **if stom binonöv koldikum, ba nifosöv, si el temps fos més fred, potser nevaria,**

if kömoböv ini dom olik, givoböv ole buki nulik oba, si anés a casa teva, et donaria el meu llibre nou,

if ekömoböv ini dom olik, egivoböv ole buki nulik oba, si hagués anat a casa teva, t'hauria donat el meu llibre nou,

desiroböv ad drinön bosi, *desitjaria beure alguna cosa (desig dit gentilment).*

El condicional es fa servir tant en l'oració principal com en l'oració subordinada condicional.

d) Participi (*partisipabidir*).

S'afegeix a l'arrel nua, en qualsevol temps, la terminació **-öl**.

penön, *escriure* → **penöl**, (*que és*) *escrit*, **epenöl**, (*que ha estat*) *escrit*, **openöl**, (*que serà*) *escrit*, **vig okömöl**, *la setmana vinent*.

El participi funciona com a adjectiu. Pot adoptar les terminacions dels casos en les mateixes condicions: **äkolkömob ofi ko jiflen ofa äspiköli**, *la vaig trobar parlant amb la seva amiga*, **getolös glidis flena olik oli löföla**, *rep les salutacions del teu amic que t'estima*.

El partici es pot adverbialitzar afegint a la terminació **-öl** la terminació adverbial **-o**: **penölo**, *escrivint*, **epenölo**, *havent escrit*, **ituvölo podi**, *äfidob oni*, *havent trobat una poma, me la vaig menjar*.

També es pot substantivitzar: **primölan**, *principiant*, **jiprimölan**, *principiant (femení)*.

e) Infinitiu (*nenfümbidir*).

S'afegeix a l'arrel, en qualsevol temps, la terminació **-ön**.

pen, *ploma* → **penön**, *escriure*, *estar escrivint*, **epenön**, *haver escrit*, **openön**, *haver d'escriure*,

grün, *verd* → **grünön**, *ésser verd*, *verdejar*,

mo, *absent* → **moön**, *ésser absent*.

Com en diverses llengües, es pot usar un infinitiu en sentit substantiu; llavors, es fa servir davant d'ell l'article: **els fidön e drinön**, *el menjar i el beure*, 'le manger et le boire', 'das Essen und das Trinken'.

5) Interrogatiu (*säkastad*).

S'indica amb la partícula **-li**, que és inaccentuada i segueix el verb: **vobom**, *treballa* → **vobom-li?**, *treballa?*, **löfol obi**, *m'estimes*, **löfol-li obi?** *M'estimes?*

Es fa servir la partícula **-li** fins i tot quan la frase conté un altre mot interrogatiu: **men kinik kömon-li isio?**, *quina persona ve aquí?*, **kitopo kik binon-li?** *on és la clau?*

Aquesta partícula es pot agregar a qualsevol verb quan la frase no conté un verb:

vo-li?, *oi? no?*, **givolöd obe buki!** — **ati-li ud eti?**, *dóna'm el llibre* — *aquest o aquell?*

En vp. I, la partícula **li-** solia precedir el verb i no es feia servir quan la frase contenia un mot interrogatiu.

6. Dubitatiu (*mögastad*).

Indica incertesa, possibilitat, dubte. S'afegeix a la forma indicativa partícula inaccentuada **-la**, precedit de guionet, després de la terminació personal.

mögos, *das pölob-la*, *pot ser que m'equivoqui*, **no sevob**, *va okömom-la*, *no sé si vindrà (però ho dubto)*, **sagoy**, *das reg okömom-la ini zif at*, *diuen que el rei vindrà*

a aquesta ciutat, **okömol-li-la?**⁵ és que vindràs?

7) **Veu passiva (sufalefom).**

S'afegeix a la forma activa el prefix **p-** (**pa-** en el present).

Hi ha, doncs, els prefixos següents:

Present: pa-: Acció realitzada (o soferta) ara.

pened papenon, la carta és escrita, **palöfom**, és estimat.

Pretèrit perfet: pe-. Acció que es considera acabada, realitzada, en el moment en què es parla. Evidentment, en la traducció catalana, l'ús o no de “ja” depèn del context.

pened pepenon, la carta ja ha estat escrita, està ara en l'estat d'haver sigut escrita, **doms pebumons**, les cases han estat construïdes, **kiks obik peperons sis dels kil**, les meves claus fa tres dies que estan perdudes (resultat actual de la pèrdua).

Pretèrit. pä-. Acció que va tenir lloc en el passat, independentment de la durada o no de l'acció. (eo. 'estis -ata', si l'acció es prolonga, 'estis- ita', si l'acció no es prolonga).

pened päpenon, la carta estava sent escrita (per tant no havia estat escrita encara), **kiks obik päperons bü dels kil**, les meves claus es van perdre fa tres dies, les vaig perdre fa tres dies.

Pretèrit plusquamperfet: pi-. Acció que es considera ja acabada, realitzada, en un moment que pertany al passat.

pened pipenon, la carta ja havia estat escrita, **pened päpenon**, ab nog no **pipenon**, la carta estava sent escrita llavors, però encara no havia sigut escrita, **kiks obik piperons bü dels kil**, les meves claus ja s'havien perdut fa tres dies.

Futur: po-. Acció que es realitzarà en un moment que pertany al futur.

pened poreidon fa valikans, la carta serà llegida per tots, **polöfofs**, seran estimades.

Futur perfet: pu-. Acció que es considera acabada, realitzada, en un moment que pertany al futur.

vob pumekon asoaro, el treball estarà enllestit aquest vespre.

Futur pretèrit: pö-. Acció realitzada en un moment que pertany al futur. Es fa servir en oracions subordinades quan el verb de l'oració principal indica passat.

äcedob das buk pöreidon fa mödikans, pensava que el llibre seria llegit per molts.

Futur pretèrit perfet: pü-. Acció que es considera acabada, realitzada, en un moment que pertany al futur. Es fa servir en oracions subordinades quan el verb de l'oració principal indica passat.

äkredob das buk püreidon, pensava que el llibre ja hauria estat llegit.

Volitiu: verat pasagonöd, la veritat sigui dita, **verat pesagonöd**, la veritat ja hagi estat dita, **nem olik pasaludükonöd**, sigui santificat el teu nom.

Condicional: if gased pareidonöv, si la revista fos llegida, **if gased päreidonöv**, si la revista hagués sigut llegida llavors, **if gased pereidonöv**, si la revista ja hagués estat llegida ara.

⁵Normalment —a diferència del volapuk antic— un “mögestad” i un “säkastad” no es combinen; aquestes frases es tradueixen de la manera següent: **okömolöv-li?** (N. del T.)

Participi: **papenöl**, (*que és*) *escrit*, **pepenöl**, (*que ha estat*) *escrit*, **popenöl**, (*que serà*) *escrit*.

Infinitiu: **pamekön**, *ésser fet*, **pemekön**, (*haver estat*) *fet*, **pimekön**, (*haver estat*) *fet* (*anteriorment*), **pomekön**, (*haver de ser*) *fet*.

En vp. I, el passiu es podia formar també amb el verb **binön**, *ésser* amb el participi passiu (que funcionava, doncs, com a adjectiu): **dom binon pabumöl** = **dom pabumon**, *la casa és construïda*, **dom binon pebumöl** = **dom pebumon**, *la casa ha estat construïda*.

El complement **agent** és introduït per la preposició **fa**, que indica qui ha fet l'acció: **vomül eblinof buki at**, *una senyoreta ha portat aquest llibre* → **buk at peblinon fa vomül**, *aquest llibre l'ha portat una senyoreta*,

pänunob fa flen, *vaig ser informat per un amic, un amic me'n va informar*.

penunob fa flen, *he estat informat per un amic*.

La preposició **dub** indica no l'agent, sinó el mitjà de l'acció:

pänunob dub pened, *vaig ser informat per una carta*.

8) Intransitivitat i transitivitat (*neloveäd e loveäd*).

La intransitivitat o transitivitat d'un verb depèn del seu significat. Però en molts verbs amb un significat aproximat a altres es fan canvis vocàlics per passar d'intransitivitat a transitivitat (eo. '-i / -igi', '-iği / -i'):

ea → ei	deadön , <i>morir</i> → deidön , <i>matar</i> ,
e → ei	klebön , <i>enganxar-se</i> → kleibön , <i>enganxar</i> ,
a → ai	vabön , <i>viatjar (anar en vehicle)</i> → vaibön , <i>conduir, menar</i> ,
a → ä	lagön , <i>penjar, estar suspès</i> → lägön , <i>penjar</i> ,
o → ö	rolön , <i>rodar</i> → rölön , <i>fer rodar</i> ,
u → ü	tulön , <i>girar</i> → tülön , <i>girar (canviar una cosa de posició)</i> .

Això és comparable amb l'alemany 'hangen', *penjar, estar suspès* / 'hängen', *penjar* o amb l'anglès 'to fall', *caure* / 'to fell', *fer caure*.

D'altra banda, els verbs transitius poden esdevenir intransitius inserint l'infix **ik**: **perön**, *perdre* → **perikön**, *perdre's* (veu mitjana).

I els verbs intransitius poden esdevenir transitius inserint l'infix **ük**: **seadön**, *seure* → **seadükön**, *asseure, fer seure* (veu factitiva).

9) Negació (*noam*).

Les **frases negatives** es formen amb l'adverbi **no**, que s'ha de trobar davant de la paraula negada: **äreidob penedi**, *vaig llegir la carta* → **no äreidob penedi**, *no vaig llegir carta*, **no ob äreidob penedi**, *no vaig ser jo qui va llegir la carta*, **äreidob no penedi**, *el que vaig llegir no va ser la carta*.

10) Aspecte duratiu.

Per traduir les **formes duratives** (eo. 'esti -anta', 'esti -inta', 'esti -onta') es pot fer servir el verb **jäfön**, *ocupar-se*: **jäfob me reidam lekoneda**, **jäfob ad reidön lekonedi**, *estic llegint una novel·la, m'ocupo de llegir una novel·la*.

En vp. I, aquest aspecte duratiu s'indicava amb l'infix **i** col·locat entre el prefix temporal i l'arrel:

äpenob, *escrivía* → **äipenob**, *estava escrivint*,
penob, **apenob**, *escric* → **aipenob**, *estic escrivint*,
openob, *escriuré* → **oipenob**, *estaré escrivint*.

XIV

ADVERBIS

(ladvärbs)

1) Adverbis de lloc (ladvärbs topa).

a) Primitius.

ge, (cap a) en(dar)rere, **geik**, reflexiu, **geön**, reaccionar, **mo e ge**, anada i tornada, **is**, aquí, **isao**, des d'aquí, **isio**, cap aquí, **isik**, d'aquí, **isiö!** vine cap aquí!, **mo**, absent, cap allí, **moam**, absència, **moamü**, a distància de, **moäd**, omissió, **moik**, absent, **moikön**, desfer-se de, desempallegar-se de, **moö!**, fora (d'aquí)!, **moön**, ésser absent, **moükön**, treure, suprimir, fer fora, **sü**, (cap) amunt, de (origen, procedència), **süvökön**, evocar, **sülöpikam sola**, sortida del sol, **us**, allà, **usao**, des d'allà, **usio**, cap allà, **usik**, d'allà, **viso**, cara a cara, **zi**, al voltant, a l'entorn, **zi... zi**, ja... ja, **zi in top et**, si fa no fa en aquell lloc, a l'entorn d'aquell lloc.

b) Derivats afegint la terminació -o.

Aquesta terminació es pot agregar a les formes genitiva o acusativa d'un substantiu; en aquest cas esdevé **-ao** i significa *des de* (eo. 'de ...-e) o **-io** i significa *cap a* (eo. ...-en).

det, part dreta → **deto**, a la dreta, **detao**, des de la dreta, **detio**, cap a la dreta, **nedeto**, a l'esquerra,

dis, sota → **diso**, (a) sota, **disao**, des de sota, **disio**, cap avall, **disik**, de sota,

don, part inferior → **dono**, (a) baix, **donao**, des de baix, **donio**, a baix,

flan, costat → **flano**, al costat, **obaflanao**, per la meva banda,

föf, part anterior → **föfo**, davant, **föfao**, des de davant, **föfio**, cap endavant,

kiöp, quin lloc? → **kiöpo?**, on?, **kiöpao?**, des d'on?, **kiöpio?**, cap (a) on?, **sevol-li kiöpo söl at lödom?** saps on viu aquest senyor?

love, a l'altra banda de, sobre → **loveo**, a l'altra banda,

löp, part superior → **löpo**, dalt, **löpao**, des de dalt, **löpio**, cap amunt,

nil, proximitat → **nilo**, (a) prop, **nilao**, de prop, **nilio**, prop,

nin, part interior → **nino**, (a) dins, **ninao**, des de dins, **ninio**, cap a dins,

plad, lloc → **kiplado?** on?, **kipladao?**, des d'on?, **kipladio?**, cap (a) on,

plöd, part exterior → **plödo**, (a) fora, **plödao**, des de fora, **plödio**, cap a fora,

pöd, part posterior → **pödo**, darrere, **pödao**, des de darrere, **pödio**, cap enrere, **pödiö!**, endarrere!, **pödön**, ésser darrere.

seimik, algun → **seimöpo**, en algun lloc, **seimöpao**, d'algun lloc, **seimöpio**, cap algun lloc,

top, lloc, indret → **kitopo?**, on?, **kitopao?**, des d'on?, **kitöpio?**, cap (a) on?,

ut kel..., aquell que... → **uto kö...**, allà on..., **uto kö karot dabinson**, vulturs **kobikons**, on hi ha carronya, s'hi apleguen els voltors (Mateu 24:28),

valöp, tot lloc → **valöpo**, a tot arreu, pertot arreu, **valöpao**, de totes bandes, **valöpio**, a totes bandes,
zü, al voltant (lloc) → **züo**, al voltant, pels voltants.

2) Adverbis de temps (ladvärbs tima).

a) Primitius.

ai, sempre, **ai plu**, cada vegada més, **neai**, mai,
ebo, justament, tot just, precisament, **ebo tü düp degid**, a les deu en punt,
föro, (alg)una vegada, mai, **if föro**, si mai, **neföro**, mai, **leneföro**, mai de la vida,
nu, ara, **denu**, a partir d'ara, **jünu**, fins ara, **nuik**, actual, **nu... tän**, ara... ara,
anu, ara mateix, **änu**, ara fa poc, **enu**, fa poc, **onu**, de seguida,
pas, només (temps), no fins, **pasä**, només quan, no abans que, **elükömom pas**
adelo, no ha arribat fins avui, **binos pas düp degtelid**, només són les dotze,
suno, aviat, **nesuno**, tard, **sunädo**, de seguida, **suniko**, aviat,
ya, ja, **ya esagob das...**, ja he dit que...

b) Derivats afegint la terminació -o.

Aquesta terminació es pot agregar a la forma de substantiu; en aquest cas esdevé -
ao i significa a partir de...

al, cada → **aldelik**, de cada dia, diari, quotidià → **aldelo**, cada dia (igual amb
göd, matí, **soar**, tarda, vespre, **neit**, nit, **vig**, setmana, **mul**, mes, **yel**, any, etc.),
bü, abans → **büo**, abans (temps),
del, dia → **adelo**, avui, **adelao**, a partir d'avui, **ädelo**, ahir, **edelo**, abans-d'ahir,
idelo, fa tres dies, **odelo**, demà, **udelo**, demà passat, **aldelo**, cada dia (igual amb **göd**,
matí, **soar**, tarda, vespre, **neit**, nit, **vig**, setmana, **mul**, mes, **yel**, any, etc.),
fin, fi → **fino**, finalment,
kiüp, quin temps? → **kiüpo?**, quan?, **kiüpao?**, des de quan?, a partir de quan?,
pos, després → **poso**, després,
prim, començament → **primo**, al començament, **primao**, des del començament,
sis, des de, d'ençà → **siso**, des de llavors,
suv, alta freqüència → **suvik**, freqüent → **suvo**, sovint,
tän, llavors → **täno**, llavors, després,
tim, temps → **kitimo?** quan?
vön, temps remot → **vöno**, antigament, **vönao**, des de molt antic,
vü, entre (dos) → **vüo**, mentrestant, entretant,
yun, joventut → **yunao**, des de la joventut,

3) Adverbis de mode (ladvärbs tefoda e patöfa).

a) Primitius.

äs, com (comparatiu, no d'identitat), **so... äs o soäs**, tan... com, **spikom äs reg**,
parla com (parlaria) un rei,

ba, potser, eventualment, **baik**, eventual, possible,
bo, potser, versemblantment, probablement,
dönu, de nou, novament, **dönuön**, repetir, **dönulogön**, tornar a veure.
efe, això és, a saber,
fe, en veritat, certament,
ga, certament, en efecte, **ga no badob**, no sóc pas dolent, **no kömol-li ko obs? ga sio!**, no véns amb nosaltres? és clar que sí?
i (davant de vocal, **id**), també, **id ob**, jo també, **äsä in sül**, **i su tal**, així a la terra com en el cel,
ibo⁶, car, perquè; certament, en efecte,
igo, fins i tot, **igo if**, encara que, **igo no**, ni tan sols,
kio!, com!, **kio äfredof!**, com es va alegrar!, **vom kiojönik!**, quina dona més guapa!,
lio?, com? (interrogatiu), **lio stadol-li?**, com estàs?, com va?, **lio saun ola stadon-li?**, com va la teva salut?, **liogretik?**, com de gran?, **pösods liomödotik?**, quantes persones?
lō, dret, **lōam**, acte d'estar dret, **lōäd**, acte d'aixecar-se, **lōädön**, aixecar-se, **lōik**, dret,
mi, malament, **jipul at kanitof mi**, aquesta noia canta malament,
no, no, **leno**, de cap manera, no gens, **noam**, negació, **noan**, persona que nega, **noäd**, renegament, **noik**, negatiu, **noön**, negar, **no nog**, encara no, **no-li?**, oi?, no?
noe... abguä...⁷, no tant... com,
noe... abi, no només..., sinó també,
nog, encara, **nogna**, una altra vegada, **nunog**, per ara, **no nog**, encara no,
si!⁸, sí, **lesi!**, naturalment, **siam**, afirmació, **siik**, afirmatiu, **sio**, afirmativament, **siön**, afirmar, assentir, **lesiön**, asseverar,
so, així, tan, **soik**, tal, **leso**, exactament així, **etos ejenon so**, això va passar així, **no binof so jönik äs sör okik**, no és tan guapa com la seva germana,
te, només, **teik**, únic, sol,
vio, com (relatiu), **vilob logön vio dunol**, vull veure com fas, **viomodo**, de quina manera, **viomödo**, quant, **viovemo**, quant, **no sevob viomödo debob ome**, no sé quant li dec, **no vilom givön obe moni**, **viovemo i begob**, no em vol donar diners, per molt que l'hi demani.
vo, en veritat, **voik**, ver(tader), veritable, essencial, **vo-li?**, oi?, (no és) veritat?

b) Derivats afegint la terminació -o:

⁶El mot **ibo** té un significat incert. En el diccionari d'Arie de Jong del 1931 apareix com a sinònim de la conjunció **ibä**, amb els significats en alemany *denn, nämlich, doch, ja*. En la seva Gramàtica, André Cherpillod tradueix **ibo** a l'esperanto com a *tial* ('per tant, per això'), mentre que al seu diccionari només proporciona els significats *ja* ('certament, en efecte'), t.e. (abreviació de 'això és, és a dir') i *nome* ('a saber'). Per la nostra part, i seguint els suggeriments de Daniil Morozof, hem optat per donar-li a **ibo** el significat de 'car, perquè' (*for* anglès) i de 'certament, en efecte' (*ja* de l'esperanto). (N. del T.)

⁷Pot resultar útil, per comprendre millor el significat de **noe... abguä**, la frase següent que hem trobat a la versió en anglès del Viquionari de Viquipèdia: **badim ela ,Beckett' tefon noe jenöfiko stadi menik, abgüä stadi binoda kulivik ä sogädika** ('el pessimisme de Beckett no es refereix realment a la condició humana, sinó a l'estat d'una entitat social cultivada'). (N. del T.)

⁸En volapuk, aquest mot (juntament amb la negació **nö!**) es tracta com una interjecció, i **sio** com un adverb. (N. del T.)

al, cada → **alo**, en tot cas,
bu, abans que (preferència) → **buo**, preferiblement,
gü, el contrari de → **güo**, al contrari, al (o del) revés, a l'inrevés,
klu, doncs, per tant, per consegüent → **kluo**, consegüentment,
kob, companyonia → **kobo**, ensembles, juntament,
mod, manera → **kimodo?**, com?
mög, possibilitat → **mögo**, potser, d'acord amb les possibilitats,
pla, en lloc de → **plao**, en lloc d'això,
said, suficiència → **saido**, bastant, suficient,
sem, un cert → **semo**, d'alguna manera,
som, tal mena → **somik**, tal → **somo**, d'aquesta manera,
ti, gairebé → **tio**, prop de, aproximadament,
to, malgrat → **too**, tanmateix, això no obstant, malgrat això,
töb, esforç → **töbo**, amb prou feines,
vot, alteritat → **voto**, altrament, si no, **votik**, altre.

4. De quantitat i causa (ladvärbs numa e koda).

a) Primitius.

go, molt, summament (sobretot davant d'adverbis), **go vilöfö**, amb molt de gust, **go vemo**, moltíssim,

läs, menys, **binof läs jönik ka sör oka**, és menys guapa que la seva germana,
mu, el més, **lemu**, summament, **muam**, superioritat, **muik**, la majoria (o major part), **nemu**, almenys, **nemuiko**, almenys, si més no, **muamafom**, superlatiu,
plu, més, **neplu**, menys, **no plu**, no més, **pluam**, superioritat, **pluik**, més, **pluna**, repetides vegades, **pluön**, superar, **pluuneplu**, més o menys, **pluamafom**, comparatiu, **pösods plu mil komons**, més de mil persones vénen, **binof neplu jönik ka...**, és menys guapa que...

plü... plü, com més... més, **plüo**, [tant] més (menys),

tu, massa, **tuik**, excessiu,

ze, ben bé, com a mínim, pel cap baix, **mens ze mil**, mil homes pel cap baix,

zu, a més [a més], **zuik**, addicional, extra, **zuo**, a més d'això.

b) Derivats afegint la terminació -o:

kod, causa → **kikodo?**, per què? (interrogatiu), **kikodo no vilol-li spikön ome?**, per què no li vols parlar?,

möd, multiplicitat → **mödo**, molt, **nemödo**, poc, **viomödo**, quant,

üf, en cas que → **üfo**, en aquest cas, **kikodo üfo edunol-li osi?**, i per què has fet això?

vem, gran quantitat → **vemo**, molt, **levemo**, extremadament,

za, prop de, aproximadament → **zao**, aproximadament (quantitat), **zao ün pasat**, aproximadament per Pasqua, pels volts de Pasqua, **zao tü düp mälid**, pels volts de les sis,

zu, a més [a més] → **zuo**, a més [a més], a més d'això.

5) *Adverbis generalis.*

Es creen agregant la terminació **-o** a qualsevol arrel.

bal, u → **balo**, *ininterrompudament, a l'una,*

fut, *peu* → **futo**, *a peu,*

gud, *bé* → **gudo**, *bé, amb bondat,*

gudik, *bo* → **gudiko**, *bé,*

gudikum, *millor* → **gudikumo**, *millor,*

gudikün, *òptim, el millor* → **gudiküno**, *òptimament,*

neit, *nit* → **neito**, *de nit,*

ob, *jo* → **obo**, *per la meva banda,*

ok, *si* → **oko**, *per si mateix,*

tel, *dos* → **telo**, *de dos en dos,*

ti, *gairebé* → **tio**, *entorn de, prop de.*

6) *Ús relatiu dels adverbis interrogatius.*

Els adverbis interrogatius sense la partícula **-li** es fan servir en oracions adverbials adversatives o concessives i adquireixen el significat dels relatius de l'esperanto amb 'ajn' o de les paraules angleses acabes en '-ever' ('however', 'whenever', 'wherever').

kipladio **ogolol**, **odugädob oli**, *allà on vagis, t'acompanyaré,*

kitimo **flen oba äkömom lomü ob, ägetedob omi ai ladöfiko**, *sempre que el meu amic venia a casa meva, jo el rebia cordialment,*

kimodo **oflapol omi...**, *per molt que li peguis.*

PREPOSICIONS

(präpods)

Totes les preposicions demanen anar seguides del nominatiu. El moviment vers una cosa s'indica no amb l'acusatiu com en esperanto, sinó amb una altra preposició (que té en si mateixa terminació d'acusatiu).

Una preposició introdueix un substantiu o un pronom, mai un adverb ni un infinitiu; una expressió com *des d'aquí* s'ha de traduir, doncs, com **de top isik**, *des del lloc d'aquí*, o **de top at**, *des d'aquest lloc*, o amb l'adverb **isao**.

1) Preposicions primitives.

a, a [raó de], **a tel**, de dos en dos, a dos, **balats lul a makazims deg**, cinc peces a deu penics cadascuna, **mäl möons a paun bal**, són a una lliura la mitja dotzena,

ad, per, per tal de, a, **ad saun ola**, a la teva salut, **ad kis?**, per a què?, **papür ad penam**, paper per escriure, (**al**, en vp. I; nota: **ad** és també una conjunció subordinant),

aipo, cada... (lloc), **aipo vöds kil**, cada tres paraules,

aipos, cada... (temps), **aipos dels kil**, cada tres dies,

as, com a, **as sam**, com a exemple, **spikom as reg**, parla com a rei, **lecedob omi as liegik**, el considero ric, **ävälob omi as presidan**, el vaig elegir com a president, **kini labol-li as poszib?**, què tens per postres?

äl, en direcció a (sense consecució), **äl nolüd**, en direcció cap al nord, en direcció nord, **yan binon äl süt**, la porta dona al carrer,

bai, segons, conforme a, **bai vip ola**, segons el teu desig, **bai sev obik**, pel que jo sé, **baiäd**, conformitat, **baiädik**, conforme, **baiädü**, d'acord amb,

bei, al costat de (passant de llarg), **ägolom bei ob nen glid**, va passar pel meu costat sense saludar, **beiäd**, omissió, **beiädön**, passar per alt,

bevü, entre (diverses coses), **feit bevü flens**, disputa entre amics,

bu, preferible a, **atos buon pö om bu valikos**, això per a ell és preferible a tota la resta, **buam**, preferència, prioritat, **buik**, prioritari, **buön**, tenir preferència per,

bü, abans (temps), **bü fin viga at**, abans que acabi aquesta setmana, **bü dels kil äbinom is**, fa tres dies era aquí, **tumyel kilid bü Kristus**, el segle tercer a. C., **büik**, anterior, **büo**, **büiko**, anteriorment, **büätik**, antic, ex, **büäto**, en altres temps, **bü nelunüp** (o **bü brefüp**), no fa gaire, (en vp. I hi havia **bü**, **büf**, **büfü**),

da, a través, **da top at**, per aquest lloc,

de, de, des de, **de kap jü futs**, de cap a peus, **de ettim**, des de llavors, des d'aquell moment, **de adel**, des d'avui, **labob buki at de fat ola**, tinc aquest llibre del teu pare, **de top isik**, des d'aquest lloc, **kömom de yag**, ve de caçar, **deät**, maledicció, **deik**, tret (retirat), **deo**, a part, de costat, de banda,

di (serveix per a adjectivitzar noms propis), **lödan di ,Wien'**, vienès, **di ,Shakespeare'**, shakespearia,

dis, sota, **dis sil voik**, a l'aire lliure, **disik**, inferior, de sota, **disaü**, de sota,

dö, sobre, referent a, **tikön dö ek**, pensar en algú, **kotenob dö ol**, estic content amb

tu, **däspērön dö bos**, desesperar-se per alguna cosa, **nitedälön dö bos**, interessar-se per alguna cosa, **mans äspikoms dö krig**, els homes parlaven de la guerra, (sinònim: **tefü**),

dub, per, a conseqüència de, a causa de (mitjà), **deadön dub maläd**, morir d'una malaltia, **no äkanob slipön dub fen**, no vaig poder dormir pel cansament, **pafomons dub pladam foyümota**, es formen posant un prefix, **fenob dub jäf dela at**, estic cansat per l'activitat d'aquest dia, **dubo**, per això, així, d'aquesta manera,

dü, durant, **dü neit äreinos**, va ploure durant una nit, **dü hitüp lölik**, durant tot l'estiu, **dü lifatim oma**, durant la seva vida,

fa, per, **Jenotem Volapüka**, **fa**, **Johann Schmidt**, Història del volapuk, per J. Schmidt, **buk at pälauton fa ob**, aquest llibre va ser escrit per mi,

fo, davant, **fo dom stanon bim jönik**, davant de la casa hi ha un arbre bonic, **foön**, precedir, antecedir (**bif**, **bifü** en vp. I),

foi, davant (amb moviment), **golobsöd foi konsälöp**, anem davant de l'ajuntament, **äkomom foi cödal**, va anar davant el jutge,

gü, el contrari de, **güam**, invers, oposat, **güä**, al contrari de, **güik**, invers, oposat, **güo**, al contrari, al (o del) revés, a l'inrevés, **güö!**, al contrari!

in, a, en (lloc, referent a una superfície o volumen inespecífics), **seatön in bed**, jeure en un llit, **cil pledon in gad**, l'infant juga en el jardí, **yegods ai binons in kusatif**, els objectes estan sempre en acusatiu, **if binolöv in plad obik**, si fossis al meu lloc,

ini, a, en (lloc o metàfora), **cil golon ini legad**, l'infant va al parc, **tradutod ini sperant**, una traducció a l'esperanto,

jü, fins exactament, **jü kiöp?**, fins on?, **jü fin yela**, fins a final d'any, **de mudel jü zädel**, de dilluns a dissabte,

jüi, fins aproximadament, **jüi deadam ela**, **Schleyer**, fins a la mort de Schleyer,

jüesa, fins... inclòs, **Volapükakongred kilid päjenükon tü 1889**, **gustul 19-id jüesa 21-id**, el tercer congrés de volapuk va tenir lloc en agost del 1889, del 19 al 21 inclòs,

ko, amb, **cil golon ko fat okik**, l'infant va amb son pare, **vär ko vin** (= **väret vina**), un got de vi, **ko fav gretik**, amb gran disgust, **ko pip in mud**, amb una pipa a la boca,

kol, amb, envers, **binön gudik kol pöfikans**, ser bo amb els pobres, **flenöfik kol ek**, amistós amb algú, **labön stümi kol ek**, tenir-li estima a algú,

kos, a l'encontre de, **kosäd**, relació, **kosed**, capteniment, **kosid**, mitjans de subsistència,

lä, al costat (de), [a] prop (de), **seadön lä fön**, seure al costat de l'estufa, **son stanom lä fat**, el fill és al costat del pare, **seidolös oli lä ob**, seu al meu costat, **läod**, epítet,

len, a, al costat (de), [a] prop (de), a la vora de, per, **seadön len tab**, seure a taula, **stels binons len sil**, els estels són al cel, **dugön len nam cili**, portar un infant de la mà, **Boulogne' len mel**, Boulogne-sur-Mer, **pänot lagon len völ**, la imatge penja de la paret, **lenäd**, adsorció, **zif topon len flumed**, la ciutat està situada a la vora del riu, **lenükön klotis**, posar-se roba,

lo, davant de, en presència de, quant a, **nif smeton lo sol**, la neu es fon al sol, **seatön lo futs eka**, jeure als peus d'algú,

love, a l'altra banda de, damunt, sobre, **ägolom love pon**, anava pel pont, **loveo**, a l'altra banda, **loveik**, sobreposat, (que és) a l'altra banda / damunt, **loveäd**, transitivitat, **loveön**, ésser a l'altra banda / damunt, **loveükön**, transferir (**ovu** en vp. I).

lү, a (amb consecució): **golobs lү zif**, anem a ciutat, **mutob-li golön lү det u lү nedet?**, haig d'anar a la dreta o a l'esquerra?, **lүod**, direcció, **lүükön**, afegir, (**al** en vp. I),

ma, segons, d'acord amb, **if jenosöv ma desir oba**, si passés segons el meu desig, **janed ma zibalised**, **ma suäm fümik**, esmorzar a la carta, a preu fix, **gospul ma ,Matthaeus'**, evangeli segons Mateu (**segun** en vp. I),

me, amb, per mitjà de, **musigön me trompet**, fer música amb una trompeta, **me vab**, en vehicle, **penön me stib**, escriure a llapis, **pledof me pup okik**, ella juga amb la seva nina,

mö, per la suma de, a raó de (quantitat): **lunotik mö mets kil**, de tres metres de llarg, **lunikum mö pied bal**, un peu més llarg, **edeadof mö yels deg bü fat okik**, es va morir deu anys abans que el seu pare, **möön**, ser a, anar a, **mäl möons a paun bal**, són a una lliura la mitja dotzena,

mү, dividit per, **jöl mү tel binos fol**, vuit dividit per dos fan quatre, **mүed**, part, **mүedam**, divisió, **mүedön**, dividir, **mүedabanum**, dividend, **mүedian**, divisor, **mүedot**, quocient,

na, vegades (multiplicació), **jöl na tel binos degmäl** (o **jölna tel binos degmäl**), vuit per dos fan setze, **naedam**, multiplicació, **naedön**, multiplicar, **naedabanum**, multiplicand, **naedian**, multiplicador, **naedot**, producte,

näi, prop de, al costat de, **näio**, de passada, **näiäd**, coordinació,

nen, sense, **kaf nen jueg**, un cafè sense sucre, **nen fikul**, sense dificultat, **nendas**, sense que,

ön, sota, en (sentit figurat), **ön nem foginik**, en nom d'altri, **ön kodül**, sota pretext, **yeged pelautöl ön stül gudik**, un article escrit en bon estil,

pla, en lloc de, **ogivob ole canis pla mon**, et donaré articles en lloc de diners, **plaäd**, substitució, **plaädot**, substitut, **plaädön**, substituir,

plä, a més de, llevat de, **nek nolon atosi plä ol**, ningú sap això llevat de tu, **plä ob nog pösods jöl äbinons us**, a més de mi, encara hi havia vuit persones, **pläam**, (acció de) fer una excepció, **pläik**, excepcional, **pläot**, excepció, cas excepcional, **pläön**, exceptuar,

po, darrere, **bim stanon po dom**, hi ha un arbre darrere la casa, **poik**, posterior,

pos, després, **pos dels et**, després d'aquells dies, **pos brefüp u lunüp**, tard o d'hora, **düpa-foldil pos zül**, un quart de deu, **posä**, després que, **posik**, posterior, ulterior, **poso**, després,

pö, a, en, **binön pö täv**, estar de viatge, **pö pöt at ospikob**, parlaré en aquesta ocasió, **pö nun at**, amb aquesta informació, **pö stad gudik**, en bon estat, **pö prim**, al començament, **pö visit**, de visita,

pro, per, a favor, **is kek binon pro cils**, aquí hi ha un pastís per als nens, **opükom-li pro u ta ob?**, parlarà a favor o en contra de mi?, **proan**, partidari, **proön**, actuar a favor, afavorir (**plo** en vp. I),

se, de, des de, **mot obik äglof se cem**, la meva mare va sortir de la cambra,

esumom moni se nam obik, ha agafat els diners de la meva mà, **sea**, l'un de l'altre, **sis**, des de, d'ençà, **äfidob nosi sis muls**, no he menjat res des de fa mesos, **sis lunüp**, des de fa temps, **siso**, des de llavors, **sisä**, d'ençà que, **su**, sobre, damunt, **kat stanon su ston**, el gat és damunt la pedra, **sui**, sobre, damunt (amb moviment), **kat ebunon sui ston**, el gat ha saltat a la pedra,

sus, (per) sobre, (per) damunt, **bal sus votik** o **sus od**, l'un damunt l'altre, **pöträt lagon sus ramar**, el retrat penja per sobre l'armari,

ta, contra, **kongred kilid päjenükon ta vil ela ,Schleyer'**, el tercer congrès va tenir lloc contra la voluntat de Schleyer, **taan**, contrari, adversari, **taäd**, adversitat, **taäl**, esperit de contradicció, **taed**, rebuig, resistència, **taik**, contrari, **taön**, ésser contrari, estar en contra,

tä, a proporció de, **tel proporos tä fol, äs kil tä mäl**, dos és proporcional a quatre, com tres a sis,

ti, gairebé, **ti mens tum**, gairebé cent persones, **binos ti düp degid**, són gairebé les deu, **tio**, entorn de, prop de,

to, malgrat, a despit de, **to rein flen obik äkömom**, malgrat la pluja el meu amic va venir, **toä**, malgrat que, **too**, tanmateix, malgrat tot,,

tö, a, en (lloc, referent a un punt precís), **tö zän zifa**, al centre de la ciutat,

tü, a, en (temps, referent a un moment precís), **tü del balid mula**, en el primer dia del mes, **tü düp velid soara**, a les set de la tarda,

tüi, prop de, aproximadament (temps), **tüi düp balid**, cap a la una, **tüi soar**, cap al vespre,

ün, a, en (temps, referent a un moment imprecís), **ün göd**, de matí, **ün hitüp**, en estiu, **ün timül at**, en aquest moment, **Volapük pedatikön ün yel 1879**, el volapük es va inventar l'any 1879, **spikön ün presenatim**, parlar en present,

ve, al llarg de, **vegön ve flumed**, circular al llarg del riu,

vü, entre (dos), **dom obik binon vü potöp e glüg**, la meua casa està entre correus i l'església, **vüik**, intermedi, **vütimo**, en l'interval,

za, prop de, aproximadament, **za düp mälid**, cap a les sis, **za mens mil**, prop de mil homes, **zaik**, eventual, **zao**, aproximadament,

zü, al voltant de (lloc), **zü zif**, al voltant de la ciutat, **züam**, acció d'encerclar, envoltar, rodejar, **züäd**, entorn, medi, **züik**, (circum)veí, **züot**, perifèria, **züön**, encerclar, envoltar, rodejar (**zi** en vp. I).

züi, al voltant de (amb moviment), **golom züi gul**, està girant la cantonada.

2) **Preposicions derivades** segons es desitgi afegint la terminació preposicional -**ü** a qualsevol arrel. El seu nombre és il·limitat. Heus-ne aquí alguns exemples.

baiäd, conformitat → **baiädü**, d'acord amb,

binön, ésser → **binü**, (fet) de (matèria), **möb binü boad**, un moble de fusta,

bis, tant de bo, si tan sols → **bisü**, a condició de, **val ojenon gudiko, bisü yuf oma (bis oyufom-la obis)**, tot anirà bé, sempre que ens ajudi (tant de bo ens ajudi),

büad, decisió → **büadü**, per decisió de,

büd, ordre → **büdü**, per ordre de, **büdü lampör**, per ordre de l'emperador,

cedön, opinar → **cedü**, a parer de, **cedü ob**, a parer meu,
danädön, estar agraït → **danädü**, gràcies a,
däl, permís → **dälü**, amb el permís de, **esegolob dälü cif**, he sortit amb el permís del cap,
däm, dany → **dämü**, en perjudici de, **mibitön dämü ek**, obrar malament contra algú,
dät, data → **dätü**, amb data de, **egetob penedi olik dätü del balid mayula**, he rebut la teva carta de l'1 de maig,
def, manca → **defü**, a manca de, **no tävob defü mon**, no viatjo per manca de diners,
del, dia → **delü**, en el dia de, **delü moted oba**, en el dia del meu naixement,
demön, atendre, considerar → **demü**, en relació amb, en consideració a, **danön demü**, agrair per, **no äkanob kömön demü maläd cila obik**, no vaig poder venir per consideració a la malaltia del meu fill,
desin, intenció → **desinü**, amb la intenció de,
det, dreta → **detü**, a la dreta de, **nedetü**, a l'esquerra de,
dib, profunditat → **dibü**, a les profunditats de, **dibü sean**, a les profunditats de l'oceà,
din, cosa → **dinü**, en matèria de, **läbik dinü pled**, **neläbik dinü löf**, afortunat en el joc, desgraciat en l'amor,
dis, sota → **disaü**, de sota, **dog logon disaü tab**, el gos mira de sota la taula,
dist, diferència → **distü**, a diferència de,
dom, casa → **domü**, a casa de, **lödom domü ob**, viu a casa meua,
don, part inferior → **donü**, per sota de, **tefü tälen binof vemo donü om**, quant a talent, està molt per sota d'ell,
düp, hora → **düpü**, a les..., **düpü jölid⁹**, a les vuit,
fag, llunyania → **fagü**, lluny de,
fagot, distància → **fagotü**, a una distància de,
fav, disgust, enuig → **favü**, tip de, fart de,
fied, lleialtat → **fiedü**, per lleialtat a,
fin, final → **finü**, a final de, **finü yel**, a final d'any,
flan, costat → **flanü**, al costat de, **dom stanon flanü glüg**, la casa és al costat de l'església,
flen, amic → **flenü**, per amistat amb, **ädunob osi flenü ol**, ho vaig fer per l'amistat que tinc amb tu,
fom, forma → **fomü**, en forma de, **tüm geilik fomü falud**, una torre alta en forma de fal·lus,
föd, promoció → **födü**, per fer avançar,
föf, part anterior → **föfö**, davant de, **pladom oki föfö ob**, es posa davant de mi,
fräd, cost → **frädü**, a costa de, **sedob oni frädü ob**, l'envio pagant jo els costos,
fut, peu → **futü**, al peu de, **zif stanon futü bel**, la ciutat està situada al peu de la muntanya,
füm, certesa → **fümü**, segur de,

⁹Vegeu nota 3 al capítol VI, apartat "Hora". (N. del T.)

gön, favor → **gönü**, a favor de, **ädunom gönü ob**, va actuar a favor meu,
if, si → **ifü**, depenent de, **ifü flodastom oblibob domo**, segons que glaci o no, em
quedaré a casa,
jel, protecció → **jelü**, sota la protecció de, **lifobs jelü lons**, vivim sota la protecció
de les lleis,
jon, indicació → **jonü**, amb referència a,
jöt, total, resultat → **jötü**, al terme de,
kal, compte → **kalü**, per compte de,
klud, conclusió → **kludü**, a conseqüència de, **blebob soalik kludü mogul ofik**, em
quedo sol a conseqüència de la seva partença,
kob, companyonia → **kobü**, juntament amb,
kod, causa → **kodü**, a causa de, per, **no äkanob slipön kodü tutadol**, no vaig
poder dormir a causa d'un mal de queixal, **tävön kodü büsid**, viatjar per negocis,
labön, tenir → **labü**, amb, **bim labü diamet piedas kil**, un arbre amb un diàmetre
de tres peus,
lib, llibertat → **libü**, lliure de,
lom, llar → **lomü**, a casa de, **lomü ocb**, a casa meva,
löf, amor → **löfö**, per amor a, **dunob osi löfö of**, ho faig per l'amor que li tinc,
löp, part superior → **löpü**, per damunt de,
lü, a → **lüod**, direcció, **lüodü**, en direcció a, **lüodü sulüd**, en direcció cap al sud,
mafäd, mesura, grau → **mafädü**, en relació amb, per, **binof vemo gretik mafädü**
bäldot okik, és molt gran per l'edat que té,
med, mitjà → **medü**, per mitjà de,
mod, manera → **modü**, a la manera de,
nam, mà → **namü**, en la mà de, **din lölik binon namü om**, tot l'afer està a les
seves mans,
neit, nit → **neitü**, en la nit de, **neitü kritid**, en la nit de Nadal,
nem, nom → **nemü**, en nom de, **nemü Fat ä Son ä Saludalanal**, en el nom del
Pare i del Fill i de l'Esperit Sant,
nil, proximitat → **nilü**, prop de, **seadom nilü fön**, està assegut prop de l'estufa,
dom omik binon nilü obik, la seva casa està prop de la meua, **nilumü**, més a prop
de, **nilünü**¹⁰, el més prop de,
nin, part interior → **ninü**, a l'interior de, dins de,
nom, norma → **nomü**, segons la norma de,
num, nombre → **numü**, en el nombre de,
nun, informació → **nunü**, segons la informació de,
pan, empenyorament → **panü**, contra dipòsit de,
plaf, tímidesa → **plafü**, per por de,
plä, llevat de → **pläam**, excepció → **pläamü**, a excepció de,
plöd, part exterior → **plödü**, fora de (**plö** en vp. I), **lödom plödü zif**, viu fora de la
ciutat,

¹⁰Les dues últimes preposicions no existeixen en volapuk modern (vp. II). Schleyer les menciona al diccionari *Grösses Wörterbuch der Universalsprache* (1888) amb les següents explicacions: “*nilumü* (praep.) *näher bei* (nilu; c. nomin.); *nilünü zünacht* (praep. im superl., c. nom. u. acc.)”. En volapuk modern hi ha els equivalents següents: **nilumü* — plu nilü, **nilünü* — mu nilü. (N. del T.)

pöd, part posterior → **pödü**, al darrere, **golön pödü ek**, anar darrere d'algú,
pön, càstig → **pönü**, sota pena de,
pöt, ocasió → **pötü**, en ocasió de,
prim, començament → **primü**, al començament, **primü krig**, al començament de la guerra,
prom, promesa → **promü**, amb la promesa de, **promü klänäd**, amb la promesa de guardar el secret,
riv, assoliment → **rivü**, per a l'assoliment de,
sam, exemple → **samü**, com a exemple de,
sekön, seguir → **sekü**, a conseqüència de, per, **sekü kod kelik**, per quin motiu, **edeadom sekü maläd**, es va morir a conseqüència d'una malaltia,
siäm, sentit → **siämü**, en el sentit de,
spel, esperança → **spelü**, en espera de, **spelü gesag olik**, en espera de la vostra resposta,
stab, base → **stabü**, sobre la base de,
stad, estat → **stadü**, en (un) estat de,
stim, honor → **stimü**, en honor de, **stimü flen oba**, en honor del meu amic,
stip, condició → **stipü**, amb la condició que,
stut, recolzament → **stutü**, repenjat a, **golön stutü staf**, caminar amb un bastó,
suäm, suma, preu → **suämü**, per la suma de, al preu de, **cütön eki suämü frans deg**, estafar-li deu francs a algú,
tanam, acció de lligar → **tanamü**, en relació amb,
taplad, contrast → **tapladü**, per contrast amb,
tef, relació amb → **tefü**, respecte a, pel que fa a, **saunik tefü koap e tikäl**, sa de cos i ment, **däesperön tefü bos**, desesperar-se per una cosa,
tiäd, títol → **tiädü**, sota el títol de,
tim, temps → **timü**, a l'època de, **timü krodagoläds**, a l'època de les Croades,
top, lloc → **topü**, al lloc de,
tök, bescanvi → **tökü**, en canvi de,
travär, direcció transversal, → **travärü**, a través de,
tüp, període, espai de temps → **tüpü**, en el termini de, **tüpü vig bal**, en el termini d'una setmana,
üf, si, en cas que, → **üfü**, en cas de, **visitolös obi üfü täv ini Fransän**, visita'm si viatges a França,
ün, a, en (temps) → **ünü**, durant, en el transcurs de, **ünü brefüp**, en poc de temps, **no oblümikom ünü vigs kil**, no estarà llest fins d'aquí a tres setmanes,
veg, camí, via → **vegü**, passant per, via, **vegön de ,Paris' jü Zänodamel vegü ,Lyon'**, viatjar de París al Mediterrani passant per Lió,
viso, cara a cara, enfront → **visü**, enfront de, davant [de], **lödom visü glüg**, viu enfront de l'església,
yufön, ajudar → **yufü**, amb l'ajuda de, **lärnön Volapüki yufü flen**, aprendre volapük amb l'ajuda d'un amic,
yum, unió, associació → **yümü**, juntament amb, en col·laboració amb, **lautön buki yumü calasvist**, escriure un llibre en col·laboració amb un col·lega,
zep, aprovació → **zepü**, amb l'aprovació, **gramat pelautöl zepü kadäm**, gramàtica

escrita amb l'aprovació de l'Acadèmia.

XVI

CONJUNCIÓ (konyuns)

Les conjuncions uneixen dues paraules o dues frases que estan al mateix nivell, que tenen la mateixa funció.

ab, però, **sinó**, **abi**, **sinó també**, **fat no reidom buki**, **ab penom penedi**, el pare no llegeix un llibre, **sinó** que escriví una carta,

ä (davant de vocal, **äd**), i, i **alhora també** (respecte de la mateixa cosa o persona), **jiel ,Victoria' äbinof jireg Lingläna ä jilampör Lindäna**, Victòria fou reina d'Anglaterra i també emperadora de l'Índia,

dilä... dilä, en part... i en part,

e (davant de vocal, **ed**), i, **fat e mot**, pares i fills, **e... e**, **ed... ed**, tant... com,

ibä, perquè, **ibä lü ons regän sülas duton**, perquè a ells pertany el regne dels cels, (**ibo** en vp. I).

nä, menys, **lul nä kil binos tel**, cinc menys tres fan dos, **näedam**, resta, **näedön**, restar, **näedabanum**, minuend, **näedian**, subtrahend, **näedot**, diferència.

ni, ni, **ni... ni**, ni... ni,

noe... abi, no només... **sinó també**,

sa, més, **tel sa tel binos fol**, dos més dos fan quatre, **saedam**, suma, **saedön**, sumar, **saedabanum**, sumand, **saedot**, suma, **labof bäldoti yelas kildeg tel sa mulas mäl**, té una edat de trenta-dos anys i ses mesos,

u (davant de vocal, **ud**), o (elecció), **blod u sör**, germà o germana, **u... u**, **ud... ud**, o... o, bé..., bé.

ü (davant de vocal, **üd**), o (identitat), altrament dit, **higem ü blod**, germà, **hiter ü ziom**, oncle,

va... va, ja... ja, bé... bé, **kanob golön usio va futo**, va saikulo, puc anar-hi a peu o bé en bicicleta.

XVII

CONJUNCIONS SUBORDINANTS

(konyuns sekidik¹¹)

Les conjuncions subordinants introdueixen una oració subordinada.

1) Conjuncions subordinants primitives.

a) Seguides d'infinitiu.

ad, per (normalment uneix un verb independent amb un infinitiu), **pals omik no idesinons ad koedön studön omi**, els seus pares no tenien intenció de deixar-lo estudiar, **löfom ad pledön me boadajevod okik**, li agrada [] jugar amb el seu cavall de fusta, **no binos fasilik ad begespikön atosi**, no és fàcil [] respondre a això, **lifoy no ad fidön, ab fidoy ad lifön**, no es viu per menjar, sinó que es menja per viure, **desinob ad motävön**, tinc intenció de sortir de viatge (nota: **ad** és també preposició), **nes**, sense, **emogolom nes gespikön**, se n'ha anat sense respondre.

b) Seguides de mode finitiu.

adas, perquè, **säkäd at binon tu fikulik, adas kanoböv suemön oni**, aquest problema és massa difícil perquè el pugui comprendre,

äs, com, **äbinof votik äs utos, keli ifomälom**, ella no era el que ell havia imaginat, **äsi**, com també,

äsif, com si, **man et ärönom, äsif diab äpöjuton omi**, aquell home corria com si l'empaités el dimoni,

äsva, com si, **man et ärönom, äsva diab äpöjuton omi**, aquell home corria com si l'empaités el dimoni,

bi, perquè, com que, **bi no kömom, segolob**, com que no ve, me'n vaig, **mot binof gudik, bi löfof cilis**, la mare és bona, perquè estima els fills,

bis¹², tant de bo, si tan sols, **bis äkömols ädelo!**, tan sols haguessis vingut ahir!,

das, que, **sagolös fate, das binob zilik**, digues-li al pare que sóc aplicat,

dat, perquè, per tal que, a fi que, **yufob omi, dat oplöpom**, l'ajudo perquè pugui tenir èxit,

do, encara que, **spatob, do reinos**, passejo encara que plou,

du, mentre, mentre que, **du ob vobob, ol te takädol**, mentre que jo treballo, tu només descances,

if, si, **drinolös, if vipol**, beu, si vols, **ka if**, com si, **man et ärönom, ka if diab äpöjuton omi**, aquell home corria com si l'empaités el dimoni, **ifü**, depenent de,

ifi, encara que, **vobolöd, ifi no vipol osi**, treballa encara que no vulguis,

jüs, fins, **no äkredob omi, jüs elogob osi**, no el creia, fins que ho vaig veure,

ka, que, **planets fol binons gretikums ka tal**, quatre planetes són més grans que la terra, **binof läs jönik ka sör okik**, és menys guapa que la seva germana,

kas, que no (pas) que (després d'un comparatiu), **plidob plu, das spikol, kas kanitol**, m'estimo més que parlis que no pas que cantis,

¹¹“Subyuns” en l'original, neologisme de l'autor. (N. del T.)

¹²En volapuk modern, **bis** és un adverb. (N. del T.)

klu, doncs, per tant, per consegüent, **imogolom**, **klu äblebof soalik ä lügik**, ell se n'havia anat, així que es va quedar sola i trista,

kö, on, **uto**, **kö bims stanons**, **logob dogis kil**, allà on hi ha uns arbres, hi veig tres gossos, **kanol golön seimöpio**, **kö vilol**, pots anar on vulguis,

kü, quan (relatiu): **jü tim at**, **kü Volapük pobespikon valöpo**, fins aquell dia en què el volapük serà parlat a tot arreu,

nendas, sense que, **esegolom**, **nendas eküpetoy osi**, va sortir sense que se n'adonés ningú,

nü, ara que, **nü nolib oli**, **dinäd binon go votik**, ara que et conec, la cosa és ben diferent, **nü... tän**, ara... ara.

plas, en lloc de, en comptes de, **äblibom lomo**, **plas äspatom**, es va quedar a casa en comptes de passejar,

pläs, llevat que, **elogob nosi**, **pläs no ekomol**, no he vist res, llevat que tu no hi eres, **om mekom nosi**, **pläs fidom ä slipom**, només fa que menjar i dormir,

pläsif, a menys que, **oblebob soalik**, **pläsif oblibol kobü ob**, em quedaré sola a menys que et quedis amb mi,

so... das, tan... que, **neit äbinon so dagik** (= **so ädagon**), **das äkanobs logön nosi**, la nit era tan fosca que no vam poder veure res,

sosus, així que, tan bon punt, **sosus okanob**, **ogekömob**, així que pugui, tornaré,

üf, si, (en) cas que, **givolös obe tradutodi**, **üf no osuemob**, dóna'm una traducció si no entenc, **üfo**¹³, en aquest cas, **üfü**, en cas de,

va, si (pregunta indirecta), **säkob va okömom**, pregunto si vindrà, **sagolös obe va vipol ad janedön**, digues-me si vols menjar,

ven, quan, **ven liegoy**, **laboy flenis mödik**, quan hom és ric té molts amics, **alna ven**, cada vegada que,

2) Conjuncions subordinants derivades afegint la terminació subordinant **-ä** a qualsevol arrel.

as, com → **asä**, com, **ädavälob omi asä presidani**, el vaig elegir com a president, el vaig elegir com hom elegeix un president,

äs, com (comparatiu) → **äsä**, com, **löfob meni at äsä soni obik**, estimo aquest home com al meu fill, **gebolös oni so lunüpo**, **äsä vilol**, fes-lo servir tot el temps que vulguis, **äsä löpo ya pesagos...**, com damunt hem dit...

bis, tant de bo, si tan sols, **bisä**, tant de bo, **bisä olükömom kuratiko!**, esperem que vingui puntual!,

bü, abans (temps) → **büä**, abans de, **eglidom büä emogolom**, ha saludat abans d'anar-se'n, **lebüä**, molt abans de,

gü, el contrari de → **güä**, a diferència de, **ob drenob**, **güä ol smilol**, jo ploro, mentre que tu rius,

kod, causa → **kodä**, per la qual cosa, per això, **eglömob**, **kodä no ekömob**, no me n'he recordat, per això no he vingut,

ma, d'acord amb, segons → **maä**, conforme a, **maä ebüedol mogolön**, **onu emogolob**, de conformitat amb la vostra ordre de partir, me n'he anat

¹³Funciona com a intensificador en una pregunta: **kis üfo olüdüton-li lü obs?** — Què rebrem, doncs? (Mateu 19:27). (N. del T.)

immediatament,

med, mitjà → **medä**, degut al fet que, **äplitof obi**, **medä änüdof**, em va agradar perquè estava nua,

pas, només, no fins → **pasä**, només quan, no abans que, **elükömom pasä efinükob vobi at**, no ha arribat fins que no he acabat aquesta feina,

pos, després → **posä**, després que, **el ,Adam' älifom**, **posä pemotom ome el ,Set'**, **dü yels jöltum**, després que li nasqués Set, Adam va viure 800 anys, (**na** en vp. I),

sekön, seguir → **sekä**, com a conseqüència de, **sekä ämidunol**, **popönol**, com a conseqüència d'haver actuat malament, seràs castigat,

sis, des de, d'ençà → **sisä**, des que, d'ençà que, **äpasetikons yels plu ka tum**, **sisä Volapük epubon**, han passat més de cent anys d'ençà que va aparèixer el volapük,

so... äs, tan... com, → **soäsä**, tal com, **soäsä ya sevoy**, com ja se sap, **soäsä penunos löpo**, com hem anunciat damunt, **binom**, **soäsä sümedom**, és tal com sembla,

to, malgrat → **toä**, malgrat que, encara que, tot i que, **nog ävamos**, **toä sol ästanon ya dono**, feia calor encara, tot i que el sol ja es trobava baix,

ün, a, en (temps) → **ünä**¹⁴, mentre.

¹⁴Un altre mot del Grösses Wörterbuch der Universalsprache de Schleyer: “ünä — solange als...”. Arie de Jong dona un equivalent modern al seu vocabulari del 1931: “solange als — dü tim das”. (N. del T.)

XVIII

INTERJECCIONS

(linteleks)

1) Interjeccions primitives.

adyö! *adéu!*, **adyöön**, *acomiar* (dir *adéu*),
ag! *ai las! ai!*,
bö! *quina bestiesa!*,
ekö! *guaita!*,
fi! *uix!*,
fö! *fora!*, *fuig!*
ha! *ah!*, **he!** *eh!*, *ei!*, *ep!*, **hö!**, *ai! ui!*,
nö!, *no!*, **lenö!**, *no pas!*, *de cap manera!*,
o! *oh!*, **o Söl!**, *oh Senyor!*,
ö! *eh!*, *hum!*,
pü! *pam!*,
sö! *xut!*, *ssst!*,
vi!, *ai!*, **levi!**, *oh no!*, **viön**, *lamentar-se*, **viam**, *lamentació*, **vian**, *ploramiques*,
vö! *exacte!*,
vu! *bu!*,
yö! *hura!*, **yöön** (o **yöbavokädön**), *cridar hures*,
zö! *bestieses!*

2) Interjeccions derivades afegint la terminació interjectiva **-ö** (o **-iö** per indicar moviment vers una cosa, o **-aö** per indicar moviment des d'una cosa) a qualsevol arrel.

begön, *demanar* → **begö!**, *si us plau!*,
brafik, *brau* → **brafö!**, *bravo!*, **lebrafö!**, *bravíssim!*,
brekön, *trencar* → **brekö!**, *crac!*,
danön, *agrair* → **danö!**, *gràcies!*,
däl, *permís* → **dälö!**, *amb el vostre permís!*,
diab, *diable* → **diabö!**, *dimoni!*,
don, *part inferior* → **doniö!**, *cap avall!*, **donaö!**, *cap amunt!*,
dönulogön, *tornar a veure* → **dönulogö!**, *a reveure!*,
finön, *acabar* → **finö!**, *per fi!*,
föf, *part anterior* → **föfiö!**, *(apa), endavant!*,
föv, *continuació* → **fövö!**, *avant!*,
füm, *certesa* → **fümö!**, *i tant!*, *ben cert!*, *és clar!*,
givön, *donar* → **givö!**, *explica't!*,
glid, *salutació* → **glidö!**, *hola!*,
glor, *glòria* → **glorö!**, *magnífic!*,
gudik, *bo* → **gudö!**, *molt bé!*,

is, aquí → **isiö!**, veniu!, acosteu-vos!,
jiedön, cagar → **jiedö!**, merda!,
kluo, consegüentment, per això → **kluö!**, vaja!,
libik, lliure → **libö!**, llibertat!,
lied, disgust, tristesa → **liedö!**, llàstima!,
lif, vida → **lifö!**, visca!,
lio?, com? → **liö!**, com!,
löp → part inferior, **löpiö!**, cap amunt!, **löpaö!**, cap avall!,
lü, a → **lüö!**, som-hi!,
maif, obertura → **maifö!**, obre!,
mo → (a) fora → **moö!**, fora (d'aquí)!,
pardön, perdonar → **pardö!**, perdó!,
päst, pesta → **pästö!**, hòstia!, collons!,
plad, lloc → **pladö!**, al teu lloc!,
plid, gust → **plidö!**, feu el favor!,
plüt → (bona) educació, urbanitat, **plütö!**, com Déu mana!,
pöd, part de darrere → **pödiö!**, endarrere!,
prüd, prudència → **prüdö!**, compte!,
püd, pau → **püdö!**, pau!,
sagön, dir → **sagö!**, digues!,
said, suficiència, *saidik*, suficient → **saidö!**, prou!,
säkusad, exculpació → **säkusadö!**, perdó!, perdoni!, dispensi!,
seil, silenci → **seilö!**, calla!,
spid, pressa → **spidö!**, afanya't!, corre!,
stop, acció d'aturar(-se), parar(-se) → **stopö!**, pareu!, alto!,
sufäd, paciència → **sufädö!**, paciència!,
trod, consol → **trodö!**, ànim!, coratge!,
us, allà → **usiö!**, fuig d'aquí!,
vifik, ràpid → **vifö!**, ràpid!, de pressa!,
yuf, ajuda, *yufön*, ajudar → **yufö!**, socors!,
zed, resignació → **zedö!**, sigui com sigui!

XIX

FORMACIÓ DE PARAULES (vödikoboädam)

Hi ha, com en esperanto, una sèrie d'afixos (prefixos i sufixos). Alguns sufixos tenen un significat molt ampli i imprecís, com '-um' en esperanto.

1) Prefixos (foyümots).

a) prefixos reals (foyümots voik).

a- indica simultaneïtat (en les paraules que indiquen temps): **del**, dia → **adel**, el dia d'avui, **adelo**, avui, **adelao**, des d'avui, **adelik**, d'avui, **dät**, data → **adät**, la data d'avui, **mul**, mes → **amulo**, aquest mes, **yel**, any → **ayelo**, aquest any, enguany.

ä- 1) indica pretèrit imperfect (als verbs): **fidob**, menjo → **äfidob**, menjava,

2) indica passat de primer grau (en les paraules que indiquen temps): **del**, dia → **ädelo**, ahir, **ädelik**, d'ahir, **mul**, mes → **ämulo**, el mes passat, **soar**, tarda, vespre → **äsoar**, la tarda d'ahir, el vespre d'ahir.

be- 1) transitivitzar els verbs intransitius: **golön su veg**, anar per un camí → **begolön vegi**, recórrer un camí, **lödön in dom**, viure en una casa → **belödön domi**, habitar una casa, **xänön su bel**, pujar dalt d'una muntanya → **bexänön beli**, pujar una muntanya.

2) modifica la categoria de l'objecte: **legivön vomüle bosì**, regalar-li una cosa a una senyoreta → **belegivön vomüli me bos**, obsequiar una senyoreta amb una cosa, **lodön canis su naf**, carregar mercaderies en un vaixell → **belodön nafi me cans**, carregar un vaixell amb mercaderies, **tidön Volapüki eke**, ensenyar-li volapük a algú → **betidön eki me Volapük**, instruir algú en el volapük, **tifön bosì**, robar una cosa → **betifön eki**, atracar algú.

büa- indica acció model: **sagön**, dir → **büasagön**, apuntar, **kanititidan büakaniton**, el professor de cant ensenya com es canta,

da- indica grau superior a **le-**: **binön**, ésser → **dabinön**, existir → **bük**, impressió → **dabük**, edició, **ledük**, gran duc → **daledük**, arxiduc, **lemot**, àvia → **dalemot**, besàvia **stüm**, atenció, **lestüm**, respecte → **dalestüm**, reverència, **tuvön**, trobar → **datuvön**, descobrir, inventar, **vedön**, esdevenir → **daved** → sorgiment,

dä- indica destrossa, esbocinament, **breikön**, trencar → **däbreikön**, fer miques, **falön**, caure → **däfalön**, ensorrar-se, caure a trossos.

dei- significa fins a la mort: **bludön**, sagnar → **deibludön**, sagnar fins a la mort, **flapön**, pegar, copejar → **deiflapön**, copejar fins a la mort,

do- indica moviment cap avall: **cöpön**, destralejar → **docöpön**, fer caure a destrallades, **falön**, caure → **dofalön**, caure a terra, **fälön**, fer caure, tombar → **dofälön**, fer caure a terra.

du- indica moviment a través d'alguna cosa: **golön**, anar → **dugolön**, travessar, **tävön**, viatjar → **dutävön**, recórrer, viatjar per, **veigön**, transportar → **duveigön**, conduir, portar per,

e- 1) indica pretèrit perfect (als verbs): **mekob**, faig → **emekob**, he fet,

2) indica passat de segon grau: **del**, dia → **edelo**, abans-d'ahir, **edelik**, d'abans-d'ahir, **neit**, nit → **eneito**, abans-d'ahir a la nit, **yel**, any → **eyelo**, fa dos anys.

fa- indica absència: **binön**, ésser → **fabinön**, ésser absent, **blibön**, quedar-se, restar → **fablibön**, restar absent, **kipön**, tenir, sostenir → **fakipön**, excloure,

fäi- indica tancament: **kleibön**, encolar → **fäikleibön**, tancar amb cola, **kluf**, clau (de clavar) → **fäiklufön**, tancar amb claus, **lök**, pany → **fäilökön**, tancar [amb clau],

fe- indica consum total, anihilació: **faemön**, tenir fam → **fefaemön**, morir-se de fam, **fidön**, menjar → **fefidön**, menjar del tot, **penön**, escriure → **fepenön**, acabar d'escriure, **pled**, joc → **fepledön**, jugar-se (diners),

fea- indica canvi de lloc: **plad**, lloc → **feapladön**, traslladar, **plan**, planta → **feaplanön**, trasplantar.

fi- significa fins al final: **fidön**, menjar → **fifidön**, menjar del tot, **mekön**, fer → **fimekön**, acabar de fer, **penön**, escriure → **fipenön**, acabar d'escriure,

hi- indica mascle: **bub**, animal boví → **hibub** (= **tor**), brau, toro, **el**, el, la → **hiel**, el, **matan**, cònjuge → **himatan**, marit.

ho- indica mascle castrat: **gok**, gallina, pollastre → **hogok**, capó, **men**, home → **homen**, eunuc.

i- 1) indica pretèrit plusquamperfet (als verbs): **kömob**, jo vinc → **ikömob**, jo havia vingut,

2) indica passat de tercer grau (en les paraules que indiquen temps): **del**, tago → **idel**, el dia que fa tres abans d'avui, **idelo**, fa tres dies, abans-d'ahir l'altre, **mul**, mes → **imulo**, fa tres mesos, **yel**, any → **iyelo**, fa tres anys.

ji- indica femella: **bub**, animal boví → **jibub** (= **kun**), vaca, **kel**, que → **jikel**, que (femení), **tidan**, mestre, mestra → **jitidan**, mestra.

jo- indica femella castrada: **kat**, gat, gata → **jokat**, gata esterilitzada,

ke- indica unió, companyia: **blinön**, portar, dur (a) → **keblinön**, portar, dur (amb si), **lied**, dolor → **kelied**, compassió, **slopan**, adepte → **keslopan**, correligionari,

ki- indica pregunta directa: **-öp**, lloc → **kiöpo?**, on?, **-üp**, temps → **kiüpo?**, quan?, **kod**, causa → **kikodo?**, per què? **sot**, mena → **kisotik?**, de quina mena?, **tim**, temps → **kitimo?** quan?

la- indica moviment cap amunt: **sumön**, prendre, agafar → **lasumön**, recollir,

lai- indica durada, continuació d'una acció: **dul**, durada → **laidulön**, continuar, **vobön**, treballar → **laivobön**, continuar treballant,

läx- significa ex-: **reg**, rei → **läxreg**, exrei, **presidal**, president → **läxpresidal**, expresident.

le- indica quelcom millor, més gran, més important: **bijop**, bisbe → **lebijop**, arquebisbe, **cem**, cambra → **lecem**, saló, **dük**, duc → **ledük**, gran duc, **fat**, pare → **lefat**, avi → **glüg**, església → **leglüg**, catedral.

lu- 1) indica quelcom pitjor, menys gran, menys important: **god**, déu → **lugod**, ídol, **drinön**, beure → **ludrinön**, beure [alcohol],

2) indica parentiu per segones noces: **mot**, mare → **lumot**, madrastra, **son**, fill → **luson**, fillastre,

lү- indica parentiu per afinitat (eo. 'bo-'): **mot**, mare → **lүmot**, sogra,

mai- indica obertura: **kötön**, tallar (amb ganivet) → **maikötön**, obrir [tallant], **lök**, pany → **mailökön**, obrir (amb clau),

ne- indica el contrari: **ai**, sempre → **neai**, mai, **flen**, amic → **neflen**, enemic, **git**,

dret → **negit**, injustícia, **kotenik**, satisfet → **nekotenik**, insatisfet,

ni- indica quelcom més intern: **blit**, pantaló → **niblit**, calçotets, **jit**, camisa → **nijit**, samarreta, **klot**, vesto → **niklot**, roba interior, roba blanca,

nü- indica moviment cap a l'interior d'una cosa (eo. 'en-'): **bladön**, bufar → **nübladön**, inflar, **bükön**, imprimir → **nübükön**, estampar, **falön**, caure → **nüfalön**, caure (dins d'una cosa), **flumön**, fluir → **nüflumön**, (des)embocar, fluir (en, dins de), **jedön**, llençar → **nüjedön**, llençar (dins d'una cosa),

o- 1) indica futur (als verbs): **binob**, sóc → **obinob**, seré,

2) indica futur de primer grau: **del**, dia → **odelo**, demà, **odelik**, de demà, **mul**, mes → **omulo**, el mes que ve, **neit**, nit → **oneit**, la pròxima nit,

ö- indica futur pretèrit: **ökömol**, vindràs → **äkredob**, **das ökömol**, creia que vindries,

p- lletra inicial dels verbs en passiu: **äreidom**, llegia → **päreidon**, era llegit, **elautöl**, (que ha) escrit → **pelautöl**, (que ha estat) escrit, **olöfol**, estimaràs → **polöfol**, seràs estimat, **fidön**, menjar, **pafidön**, ser menjat.

plö- indica quelcom més extern: **gun**, jaqueta → **plögun**, abric, **tal**, terra → **plötalan**, extraterrestre.

ru- indica una major antiguitat, llunyania en el temps: **fat**, pare → **rufat**, avantpassat, **fot**, bosc → **rufot**, selva verge, **fom**, forma → **rufom**, forma primitiva, **tim**, temps → **rutim**, temps primitiu,

sä- indica contrari, desposseïment: **bonedön**, encarregar, demanar → **säbonedön**, anul·lar una comanda (o encàrrec), **jal**, crosta → **säjalön**, escrostar, pelar, **kusad**, acusació → **säkusad**, exculpació, **vaf**, arma → **sävafön**, desarmar.

si- indica constel·lació o quelcom relacionat amb el cel: **hijip**, moltó → **sihijip**, Àries, **lan**, ànima → **silanan**, àngel, **sfer**, esfera → **sisfer**, esfera celeste.

sö- indica acció realitzada segons un model: **golön**, anar → **sögolön**, succeir, **penön**, escriure → **söpenön**, escriure al dictat, **kanititidäb sökaniton**, l'alumne de cant canta com l'han ensenyat.

u- 1) indica futur perfet (als verbs): **ökömob**, vindré → **ukömob**, hauré vingut,

2) indica futur de segon grau (en les paraules que indiquen temps): **del**, dia → **udelo**, demà passat, **udelik**, de demà passat, **mul**, mes → **umulo**, d'aquí a dos mesos, **soar**, tarda → **usoaro**, demà passat a la tarda.

ü- indica futur pretèrit perfet: **üfinükol**, hauràs acabat → **äkredob**, **das üfinükol**, creia que hauries acabat.

vi- significa vice-: **cifal**¹⁵, mestre (títol respectuós) → **vicifal**, vicemestre,

ze- indica la meitat d'una cosa: **del**, dia → **zedel**, migdia, **neit**, nit → **zeneit**, mitjanit.

b) Prefixoides.

A més dels prefixos reals, també poden funcionar com a prefixos:

α) Alguns substantius.

dim, dècim: **gram**, gram → **dimgram**, decigram,

¹⁵En el volapuk de Schleyer, "cifal" significava *Obervorstand*, "aquell que ocupa la més alta posició". Actualment, aquest terme fa referència a la comunitat volapukista i significa "ciflöpikün Volapükanefta", i.e. "líder suprem de la comunitat volapukista". (N. del T.)

mim, mil·lèsim: **liät**, litre → **mimliät**, mil·lilitre,
zim, centèsim: **met**, metre → **zimet**, centímetre.

β) Pronoms personals, demostratius i indefinits.

at, aquest: **flan**, costat → **atflano**, a aquesta banda,

et, aquell: **tīm**, temps → **ettimo**, llavors, en aquell temps,

it, mateix: **fräd**, cost → **itfrädo**, a compte propi, **län**, país → **itlänan**, autòcton,

reig, govern → **itreig**, autonomia,

nos, no res: **nosdun**, ociositat → **nosdunön**, no fer res,

ok, si: **sev**, coneixement → **oksev**, coneixement de si mateix, **reig**, govern →

okreig, autogovern, **dabükot**, edició → **okdabükot**, autoedició, **tidäb**, alumne → **oktidäb**, autodidacte,

ot, el mateix: **düp**, hora → **otdüpo**, a la mateixa hora, **tīm**, temps → **ottimo**,
ahora, a la vegada.

γ) Els numerals.

fol, quatre: **lien**, costat (geometria) → **follien**, quadrilàter, **plen**, cara (geometria)

→ **folplen**, tetràedre, **gul**, angle → **folgulik**, quadrangular,

kil, tres: **bled**, fulla → **kilbled**, trèvol, **lien**, costat (geometria) → **killien**, triangle,

tel, dos: **kap**, cap → **telkapik**, bicèfal, **komip**, lluita, batalla → **telkomip**, duel,

pün, punt → **telpün**, dos punts (:),

tum, cent: **lar**, conjunt → **tumlar**, hectàrea, **yel**, any → **tumyel**, segle.

δ) Adverbis.

dönu, de nou, novament: **logön**, veure → **dönulogön**, tornar a veure,

ge, (cap a) en(dar)rere: **sagön**, dir → **gesagön**, respondre, **veg**, camí → **geveg**,
camí de tornada,

kio! com! (exclamatiu): **jönik**, bonic → **kiojönik!**, que bonic!,

lio? com? (interrogatiu): **fagotik**, llunyà → **liofagotik?**, com de lluny?, **mödotik**,
molt → **liömödotik?**, quant?,

lö dret: **kipön**, mantenir → **lөkipön**, mantenir dret, **seidön**, asseure → **löseidön**,
incorporar,

mi, malament, **bükot**, imprès → **mibükot**, maculatura, **jenot**, esdeveniment →
mijenot, accident → **kondötön**, comportar-se → **mikondötön**, comportar-se
malament,

mo, lluny, cap allí: **golön**, anar → **mogolön**, anar-se'n, **tävön**, viatjar → **motävön**,
sortir de viatge,

nu, ara: **tīm**, temps → **nutim**, actualitat, moment present (o actual),

sü, (cap) a fora, endavant, **breikön**, trencar → **sübreikön**, (ir)rompre (a través de),
vokön, cridar → **süvokön**, evocar,

vio, com (relatiu), **vemo**, molt → **viovemo**, quant,

zi al voltant, a l'entorn, **logön**, veure → **zilogön**, mirar al voltant.

ε) Preposicions.

bai, d'acord amb: **cedön**, opinar → **baicedön**, estar d'acord, opinar igual,

bei, prop de, pel costat: **golön**, anar → **beigolön**, passar de llarg,
bevü, entre: **net**, nació → **bevünetik**, internacional,
bu, més aviat: **löf**, amor → **bulöf**, preferència, **bulöfo**, preferentment,
bü, abans: **mal**, signe → **bümal**, presagi,
de, de, des de: **kömön**, venir → **dekömön**, procedir, provenir,
dis, sota: **penäd**, escrit → **dispenäd**, signatura,
dö, sobre, referent a: **tum**, cent → **dötum**, tant per cent, **dötumo**, en percentatge,
fo, davant: **yümot**, afix → **foyümot**, prefix,
gü, el contrari de: **flek**, gir → **güflekik**, invers, **güflekön**, invertir,
kol, a, contra: **kömön**, venir → **kolköm**, encontre, **kolkömön**, trobar, topar,
lä, [a] prop (de), al costat (de): **blinön**, portar, dur (a) → **läblinön**, portar, dur
 (cap ací), emmenar,
len, a, sobre: **sumön**, prendre, agafar → **lensumön**, acceptar,
love, a l'altra banda de: **golön**, anar → **lovegol**, pas(satge), **lovegolön**, travessar,
 passar a l'altra banda,
lü, a: **kömön**, venir → **lüköm**, arribada, **lükömön**, arribar,
nen, sense: **fin**, final → **nenfin**, infinitat, **nenfinik**, interminable,
po, darrere: **golön**, anar → **pogolön**, encalçar, perseguir,
pos, després: **zedel**, migdia → **poszedel**, tarda,
pro, per, a favor: **beg**, petició → **probegön**, intercedir,
se, de dins a fora: **bunön**, saltar → **sebungön**, saltar de, **golön**, anar → **segolön**,
 sortir,
su, sobre, damunt: **seitön**, posar, col·locar, → **suseitön**, posar, col·locar (damunt
 de, sobre),
sus, sobre, **men**, home → **susmen**, superhome, **susmenik**, sobrehumà,
ta, contra: **plad**, lloc → **taplad**, contrast,
vü, entre: **tim**, temps → **vütimik**, relacionat amb un interval,
zü, al voltant de (lloc): **tanön**, lligar → **zütanön**, lligar al voltant de,

2) Sufixos (poyü mots).

-a indica genitiu: **kel**, que → **kela**, de qui, del qual, **kelas**, dels quals, **nos**, no res
 → **nosa**, de no res, **ob**, jo → **oba**, de mi, meu,
-ab significa digne de, que mereix: **hetön**, odiar → **hetab**, odiositat, **hetabik**,
 odiós, **kredön**, creure → **kredab**, credibilitat, **kredabik**, creïble.
-af indica animal: **sügön**, alletar → **sügaf** (=süganim), mamífer.
-ag indica abundància d'una cosa: **her**, pèl → **herag**, abundància de pèls, **ston**,
 pedra → **stonagik**, pedregós, **vat**, aigua → **vatag**, abundància d'aigua, **vatagik**,
 abundant en aigua,
-ain defineix una pedra o joia treballada: **diamain**, diamant treballat.
-al indica grau superior, cap: **datuvön**, inventar → **datuval**, l'inventor del volapuk.
gener, generalat → **general**, capità general, **nol**, coneixement → **Nolal**,
 l'Omniscient, **näm**, força → **Nämal**, el Totpoderós, **pap**, papat → **papal**, papa,
presidön, presidir → **presidal**, president.
-am indica acció, acte, en substantius verbals: **dead**, mort → **deadam**, acte de

morir, **fil**, foc → **filam**, combustió, **lob**, elogi, lloança → **lobam**, acte d'elogiar o lloar, **nem**, nom → **nemam**, acció d'anomenar, denominar, donar nom, **redükön**, enrogir → **redükam**, enrogiment.

-**an 1**) indica professional (sense idea de fabricació): **datuvön**, inventar → **datuvan**, inventor, **dünön**, servir → **dünan**, criat, **gener**, generalat, **generan**, general, **mit**, carn → **mitan**, carnisser, **presidön**, presidir → **presidan**, president, **tidön**, ensenyar → **tidan**, mestre, ensenyant (continu), **tidölan**, mestre (ocasional).

2) indica membre (d'una associació, d'una religió, d'un partit, etc.): **kadäm**, acadèmia → **kadäman**, acadèmic, **kobädim**, comunisme → **kobädiman**, comunista, **krit**, cristianisme → **kritan**, cristià, **yud**, judaisme → **yudan**, jueu,

3) indica habitant (d'un país, d'una regió, etc.): **Fransän**, França → **Fransänan**, francès, **Lalsasän**, Alsàcia → **Lalsasänan**, alsacià.

-**ao** significa procedent de (adverbial): **det**, dreta → **detao**, (des) de la dreta, **löpo**, dalt → **löpao**, (des) de dalt, **kiplado?** on? → **kipladao?** (des) d'on?

-**aö** significa procedent de (interjectiu): **tab**, taula → **tabaö!**, fuig de la taula!, **löpo**, dalt → **löpaö!**, des de dalt! baixa!

-**at** indica noms d'unitats (després d'arrels numerals): **bal**, u → **balat**, unitat, unitat, **tel**, dos → **telat**, parell, **tum**, cent → **tumat**, centenar.

-**av** indica ciència: **God**, déu → **Godav**, teologia, **plan**, planta → **planav**, botànica, **fösil**, fòssil → **fösilav**, paleontologia, **fösilavan**, paleontòleg,

-**ä** indica conjunció subordinant: **bü**, abans → **büä**, abans de, **kod**, causa → **kodä**, per la qual cosa, per això, **to**, malgrat → **toä**, malgrat que.

-**äb** indica persona que rep o sofreix (eo. '-ito'): **depütön**, diputar → **depütäb**, diputat, **diplom**, títol, diploma → **diplomäb**, receptor d'un títol o diploma, **fanön**, capturar → **fanäb**, presoner, captiu, **tid**, ensenyament, instrucció → **tidäb**, alumne.

-**äd** indica concreció general, més universal que **-ed**, **-et**, **-od**, **-ot**: **bid**, mena → **bidäd**, raça, **bumön**, construir → **bumäd**, construcció, **jän**, cadena → **jänäd**, grilló, **jenön**, passar, succeir → **jenäd**, marxa dels fets, **kob**, reunió → **kobäd**, comunitat, comunió, **konön**, contar, narrar → **konäd**, llegenda, **län**, país → **länäd**, camp (per oposició a la ciutat), **magön**, representar, figurar → **magäd**, impressió, **notön**, ésser notori, palès → **notäd**, publicació, **penön**, escriure → **penäd**, escrit, **sagön**, dir → **sagäd**, rumor, **sam**, exemple → **samäd**, exemplar (mostra, unitat), **spikön**, parlar → **spikäd**, discurs, **tim**, temps → **timäd**, època.

-**äl** indica quelcom mental, espiritual: **lad**, cor → **ladäl**, temperament, inclinació, **senön**, sentir → **senäl**, sentiment, **tikön**, pensar → **tikäl**, intel·lecte,

-**äm** indica òrgan: **dicet**, digestió → **dicetäm**, estómac, **flitön**, volar → **flitäm**, ala, **koitön**, fer el coit → **koitäm**, òrgan sexual, genitals, **lilön**, sentir → **liläm**, òrgan de l'oïda, **logön**, veure → **logäm**, òrgan de la vista.

-**än** indica país: **Fransän**, França, **Bayän**, Bavària, **Jveizän**, Suïssa, **Litaliyän**, Itàlia, **nolüd**, nord → **nolüdän**, el Nord, **reg**, rei → **regän**, regne.

-**ät** indica nocions abstractes: **kil**, tres → **Kilät**, Trinitat, **men**, ésser humà → **menät**, humanitat, **net**, nació → **netät**, nacionalitat.

-**e** indica datiu: **kat**, gat, el gat → **kate**, al gat, **kates**, als gats.

-**ean** indica oceà: **Latlantean**, Atlàntic, **Pasifean**, Pacífic, **Lindean**, oceà Índic, **Nolüdagladean**, oceà Glacial Àrtic.

-eän indica illa: **Yafeän**, Java, **Korsikeän**, Còrsega, **Sikileän**, Sicília.

-ed indica concreció particular: **drinön**, beure → **drined**, beguda, **konön**, contar, narrar → **koned**, novel·la curta, novel·leta, **lekoned**, novel·la, **län**, país → **läned**, terreny, **magön**, representar, figurar → **maged**, estatura, talla, **notön**, ésser evident → **noted**, anunci, **penön**, escriure → **pened**, carta, **sam**, exemple → **samed**, mostra, espècimen, **spikön**, parlar → **spiked**, sentència, **tim**, temps → **timed**, era.

-ef indica conjunt d'individus: **men**, ésser humà → **menef**, humanitat (menad en vp. I), **Volapükan**, volapukista → **Volapükane**f, els volapukistes, **sperantanef**, els esperantistes.

-el indica professional (amb idea de fabricació): **juk**, sabata → **jukel**, sabater, **möb**, moble → **möbel**, ebenista.

-em indica conjunt de coses: **bled**, fulla → **bledem**, fullatge, fullam, **bom**, os → **bomem**, esquelet.

-ep indica planta, arbre: **fig**, figa → **figep** (= **figabim**), figuera, **kvär**, gla → **kvärep** (= **kvärabim**), roure.

-er significa que conté: **ferin**, ferro → **ferinerik**, ferrós, **sulfin**, sulfur → **sulfinik**, sulfúric, **sulfinerik**, que conté sulfur.

-et indica cosa concreta, circumstància: **flad**, ampolla → **fladet**, ampolla (quantitat aprox.), **jenön**, passar, succeir → **jenet**, cas, **lunik**, llarg → **lunet**, longitud, **nam**, mà → **namet**, puny, grapat, **penön**, escriure → **penet**, not(íci)a, anotació, **spikön**, parlar → **spiket**, proverbi, dita, **vär**, got → **väret**, got (mesura aprox.), **vidik**, ample → **videt**, latitud.

-i indica acusatiu: **vom**, dona → **vomi**, a la dona, **vomis**, a les dones.

-ian indica màquina, cosa que actua: **jonön**, mostrar, indicar, assenyalar → **jonian**, indicador, **na**, vegades (multiplicació) → **naedian**, multiplicador, **pedön**, prémer → **pedian**, premsa, **tovön**, aixecar, elevar → **tovian**, màquina elevadora,

-iäl denota inclinació, desig: **labön**, tenir → **labiäl**, avidesa, **labiälik**, àvid, **nibön**, llaminejar → **nibiäl**, llamineria, **ok**, si → **okiäl**, egoisme, **zan**, baralla → **zaniäl**, tendència (o instint de) a barallar-se, **zaniälik**, baralladís,

-iän indica província: **Brabiän**, Brabant, **Preusiän**, Prússia, **Saxiän**, Saxònia,

-iär indica recipient: **bänsin**, gasolina → **bänsiniär**, dipòsit de gasolina, **jueg**, sucre → **juegiär**, sucrera, **nig**, tinta → **nigiär**, tinter.

-id 1) indica acció inversa: **bailön**, llogar (donar a lloguer) → **bailidön**, llogar (prendre a lloguer), **gebön**, usar, utilitzar → **gebidön**, posar-se a la disposició, **lotön**, hostatjar-se → **lotidön**, hostatjar, **pan**, empenyorament → **panid**, confiscació, **pön**, càstig → **pönid**, penitència,

2) indica proveïment de: **lektin**, electricitat → **lektinidön**, electrificar,

3) indica numerals ordinals: **bal**, u → **balid**, primer, **balido**, en primer lloc, **tel**, dos → **telido**, en segon lloc, **teldegid**, 20è.

-iel indica màquina per fabricar: **kluf**, clau (de clavar) → **klufiel**, màquina per fabricar claus, **peän**, agulla (de cap, de corbata) → **peäniel**, màquina per fabricar agulles (de cap, de corbata).

-ik indica adjectiu: **balna**, una vegada → **balnaik**, únic, **of**, ella → **ofik**, seu, **sof**, dolcesa → **sofik**, dolç,

-ikam forma substantius verbals d'acció intransitiva: **red**, vermell, roig, **redik**,

vermell, roig → **redikam**, envermelliment, enrogiment.

-**ikön** forma verbs intransitiuus: **redik**, vermell, roig → **redikön**, envermellir-se, enrogir-se, **sead**, seure → **seadikön**, asseure's,

-**il** indica petitesa: **blövik**, blau → **blövilik**, blavós, **bos**, alguna cosa, quelcom → **bosil**, una mica, **buk**, llibre → **bukil**, llibret, opuscle, **dom**, casa → **domil**, caseta, **fat**, pare → **fatil**, papà, **flap**, cop → **flapil**, copet, **mot**, mare → **motil**, mamà, mareta,

-**im** indica doctrina, moviment, sistema: **dial**, ideal → **dialim**, idealisme, **kobäd**, comunitat, comunió → **kobädim**, comunisme, **lan**, ànima → **lanim**, espiritualisme, **sogäd**, societat → **sogädim**, socialisme,

-**in** indica element: **ferin**, ferro, metall → ferro, element Fe, **gold**, or → **goldin**, element or, **hidrin**, hidrògen, **kalin**, potassi, **karbin**, carboni, **klorin**, element clor Cl, **loxin**, oxígen, **natrin**, sodi.

-**io** significa cap a (adverbial): **det**, dreta → **detio**, cap a la dreta, **löp**, part superior → **löpio**, cap a dalt, **kiöpo?** on? → **kiöpio?** cap a on?

-**ion** indica milió (després d'una arrel numeral): **balion**, milió = 10^6 , **degbalion**, deu milions, **tumbalion**, cent milions, **telion**, bilió = 10^{12} , **kilion**, trilió = 10^{18} .

-**iö** significa cap a...! (interjeccional): **detik**, dret → **detiö!**, (cap) a la dreta!, **nedetik**, esquerra → **nedetiö!**, (cap) a l'esquerra!

löpo, dalt → **löpiö!**, (cap a) dalt!

-**ir** indica terme gramatical: **bid**, mena → **bidir**, mode gramatical, **fom**, forma → **fomir**, morfologia, **vip**, desig → **vipabidir**, optatiu.

- **-la** indica dubte, possibilitat (mode dubitatiu): **okömom**, vindrà → **dotob**, **das okömom-la**, dubto que vingui (aquest sufix és inaccentuat).

- **-li** indica pregunta: **okömol**, vindràs → **okömol-li?** vindràs?, **kis atos binon-li?**, què és això? (aquest sufix és inaccentuat).

-**na** indica repetició: **tel**, dos → **telna**, dues vegades, **telnaik**, doble, **nonik**, cap → **nonikna**, ni una vegada, mai, **anik**, algun → **anikna**, alguna vegada, **votik**, altre → **votikna**, (una) altra vegada.

-**o** indica adverb: **gudik**, bo → **gudiko**, bé, **folid**, quart → **folido**, en quart lloc, **jönikum**, més bell → **jönikummo**, més bellament, **neit**, nit → **neito**, de nit, **penöl**, que escriu → **penölo**, escrivint.

-**od** indica concreció general: **län**, país → **länod**, paisatge, **lärnön**, aprendre → **lärnod**, deure (escolar), **magön**, representar, figurar → **magod**, imatge, **notön**, ésser evident → **notod**, expressió, **nulik**, nou → **nulod**, novetat, **sagön**, dir → **sagod**, allò dit.

-**oin** indica pedra natural: **diamoin**, diamant natural, **granoin**, granit.

-**op** indica continent: **Yurop**, Europa, **Siyop**, Àsia, **Merop**, Amèrica, **Frikop**, Àfrica, **Stralop**, Austràlia.¹⁶

-**os** indica forma neutra d'adjectius i pronoms: **gudik**, bo → **gudikos**, el bé, **kel**, que → **kelos**, que (neutre).

-**ot** indica normalment concreció: **bigik**, gruixut, gros → **bigot**, grossària, **bumön**, construir → **bumot**, edifici, **dikön**, dictar → **dikot**, dictat, **jenön**, passar, succeir →

¹⁶Després que es publicués aquesta obra en esperanto, l'Acadèmia del Volapuk va aprovar també el nom de l'Antàrtida: "Tarkop". (N. del T.)

jenot, esdeveniment, **jenotem**, història, **konön**, contar, narrar → **konot**, conte, rondalla, **lul**, cinc → **lulot**, quintuple, **lunik**, llarg → **lunot**, llargada, llarg, **magön**, representar, figurar → **magot**, estàtua, **pavön**, pavimentar → **pavot**, paviment, **penön**, escriure → **penot**, assaig, **spikön**, parlar → **spikot**, conversa, **veitik**, ample → **veitot**, extensió.

-**ov** indica possibilitat: **breikön**, trencar, rompre → **breikov**, rompibilitat, **breikovik**, rompible, **drinön**, beure → **drinov**, potabilitat, **drinovik**, potable.

-**ö** indica interjeccions: **danön**, agrair → **danö!**, gràcies, **lү**, a → **lүö!**, som-hi!, **spid**, pressa → **spidö!**, afanya't!, corre!

-**öd** indica mode volitiu: **kömol**, véns → **kömolöd**, vine, **vobob**, treballa → **voboböd**, treballi.

-**öf** indica qualitat: **flen**, amic → **flenöf**, amistat, **flenöfik**, amistós, **man**, home → **manöf**, virilitat, **manöfik**, viril, **lad**, cor → **ladöfik**, cordial, **rät**, enigma → **rätöfik**, enigmàtic.

-**öl** indica participi: **penön**, escriure → **penöl**, escrivint, **äpenöl**, **epenöl**, que escrivia, (que ha) escrit, **openöl**, que escriurà, **papenöl**, (que és) escrit, **päpenöl**, (que era) escrit, **pepenöl**, (que ha estat) escrit, **popenöl**, (que serà) escrit.

-**öm** indica instrument, aparell: **flitön**, volar → **flitöm**, avió, **nүн**, informació → **nүнöm**, ordinador, **telefon**, telefonia → **telefonöm**, telèfon.

-**ön** indica mode infinitiu: **kil**, tres → **kilön**, triplicar, **nul**, novetat → **nulön**, ésser nou, **plu**, més → **pluön**, superar, **si**, sí → **siön**, afirmar, assentir.

-**öp** indica lloc, local: **bir**, cervesa → **biröp**, fàbrica de cervesa, **deadan**, mort, difunt → **deadanöp**, cementiri, **lödön**, viure, habitar → **lödöp**, habitatge, lloc de residència, **malädan**, malalt → **malädanöp**, hospital, **pot**, correu → **potöp**, oficina de correus.

-**ös** indica mode optatiu: **kömol**, véns → **kömolös**, vine, si us plau.

-**öv** indica mode condicional: **spikom**, ell parla → **spikomöv**, ell parlaria,

-**s** indica plural: **kel**, que → **kels**, que, els quals, **nim**, animal → **nims**, animals, **om**, ell → **oms**, ells, **oma**, d'ell → **omas**, d'ells.

-**uäns** indica arxipèlag: **Hebridüans**, les Hèbrides, **Ficiyuäns**, les illes Fiji, **sean**, oceà → **Seanuäns**, Oceania.

-**ug** indica conformitat, resultat: **bal**, u → **balug**, senzillesa, simplicitat, **balugik**, senzill, simple, **klot**, peça de vestir → **klotug**, elegància, **klotugik**, elegant, **plakön**, practicar, → **plakug**, experiència, **reidön**, llegir → **reidug**, cultura, **reidugik**, llegit, culte,

-**ul 1)** indica canvi d'estat: **leig**, igualtat → **leigul**, assimilació, **plad**, lloc → **pladul**, substitució, reemplaçament.

2) indica nom de mes: **yanul**, gener, **febul**, febrer.

-**um** indica comparatiu de superioritat: **gudik**, bo → **gudikum**, més bo, **gudikumo**, millor, **gudikumam**, millora, **gudikumön**, millorar,

-**ü** indica preposicions: **kod**, causa → **kodү**, a causa de, **nem**, nom → **nemү**, en nom de, **nil**, proximitat → **nilү**, prop de,

-**üd 1)** indica interval musical: **fol**, quatre → **folүd**, quarta.

2) indica punt cardinal: **nolүd**, nord, **sulүd**, sud, **lofүd**, est, **vesүd**, oest, **vien**, vent → **vienүd**, punt cardinal.

-**üf** indica alguna mena de signe musical: **lul**, cinc → **lulüf**, cinquè grau, dominant, **kik**, clau → **kiküf**, clau.

-**ükam** forma substantius verbals d'acció transitiva: **red**, vermell, roig → **redükam**, envermelliment, enrogiment, **slip**, dormir → **slipükam**, adormiment,

-**ükön** forma verbs transitius: **bref**, brevetat → **brefükön**, abreuçar, escurçar, **gud**, bé → **gudükön**, abonir, fer ésser millor, **gudükumam**, millora, **gudükumön**, millorar, **sead**, seure → **seadükön**, asseure.

-**ül 1)** defineix quelcom més petit, més jove: **büdön**, ordenar, manar → **büdülön**, prescriure, **flap**, cop → **flapül lada**, batec del cor, **fog**, boira → **fogül**, vapor, **givön**, donar → **givülön**, atribuir, **vom**, dona → **vomül**, senyoreta,

2) indica cria d'animal: **jevod**, cavall → **jevodül**, poltre.

-**üm** indica composició musical (eventualment per a n instruments): **bal**, u → **balüm**, solo, **lul**, cinc → **lulüm**, quintet, **lulüman**, executant d'un quintet, **lulümanef**, quintet (conjunt), **malekön**, marxar → **maleküm**, marxa, **Polän**, Polònia → **Polänüm**, polonesa.

-**ün** indica superlatiu de superioritat: **gudik**, bo → **gudikün**, òptim, **gudiküno**, òptimament.

-**üp** indica temps: **cil**, infant → **cilüp**, infantesa, **cun**, dejuni → **cunüp**, quaresma, **flor**, flor → **florüp**, primavera, **fluk**, fruit → **fluküp**, tardor, **hit**, calor → **hitüp**, estiu, **leigik**, igual → **leigüpik**, simultani, **lif**, vida → **lifüp**, (durada de la) vida, **lunik**, llarg → **lunüp**, molt de temps, **nif**, neu → **nifüp**, hivern.

-**yim** indica milionèsim: **balyim**, un milionèsim = 10^{-6} , **telyim**, un mil·lèsim de mil·lionsim = 10^{-6} , **kilyim**, 10^{-12} (a partir del número «n» s'obté doncs, mitjançant aquest sufix, el número «antilog (-n × 6)»).

A diferència de l'esperanto, el volapük no fa servir els afixos de manera independent.

stum, eina, aparell, instrument (i no **öm**),

top, lloc (i no **öp**).

També hi ha sufixos científics, usats sobretot en química.

3) Paraules compostes (*koboyümavöds*).

Es creen mitjançant la unió de paraules. Les arrels tenen un valor substantiu. Com en esperanto i alemany, l'element principal va al final i l'element secundari va al començament. Segons el significat, el primer element pot ser genitiu, acusatiu o preposicional, però no pot ser simplement nominatiu.

α) Genitiu.

föfabrad, braç-de-davant → *avantbraç*,

fulamun, lluna-de-ple → *lluna plena, pleniluni*,

lagaglok, rellotge-de-pèndol → *rellotge de pèndol*,

menälöf, amor-d'home → *amor humà*,

monapok, butxaca-de-diners → *butxaqueta*,

pokamon, *diners-de-butxaca* → *xavalla*,
slipacem, *cambra-de-son* → *dormitori*,
volapük, *llengua-del-món* → *llengua mundial*,
vödabuk, *llibre-de-paraules* → *diccionari*.

ß) Acusatiu.

julilüv, *abandonament-de-l'escola* → *batxillerat*,
menilöf, *amor-a-l'home* → *amor als homes*,
miligigivön, *donar-llet* → *produir llet*,
talibelödan, *habitant-de-la-terra* → *terrícola*,
tutisanan, *metge-de-dents* → *dentista*, **tutisanav**, *odontologia*,
vafismitan, *forjador-d'armes* → *armer*.

γ) Preposicional (= en nominatiu, però precedit de preposició).

nenfümbidir (*bidir nen füm*), *mode sense certesa* → *infinitiu*,
tafimedin (*medin ta fif*), *medicament contra la febre* → *antipirètic*,
vütroplän (*län vü trop*), *país entre tròpic* → *regió intertropical*,

En altres paraules, la vocal d'enllaç **a** o **i** s'ha de trobar entre els dos elements, llevat que la preposició precedeixi el primer.

Les paraules poden estar compostes per tres arrels. En mig de cada element es troba també una vocal d'enllaç (**a** o **i**).

julilüv^adiplom, *títol d'abandonament-de-l'escola* → *títol de batxiller*,
Volapükⁱtidan, *professor-de-volapuk* → *professor de volapuk*.

A partir d'aquests substantius es poden continuar formant adjectius i verbs:

dofablöv, *blau de fosc* → *blau fosc* → **dofablövik**, *(de color) blau fosc*,
jönapenam, *escriptura de bellesa* → *caligrafia* → **jönapenamik**, *caligràfic*,
juegasvid, *dolcesa del sucre* → **juegasvidik**, *dolç com el sucre*,
muamafom, *forma de superació* → *superlatiu* → **muamafomik**, *superlatiu*,
muamafomön, *posar en superlatiu*,
nenfümbidir, *infinitiu* → **nenfümbidirik**, *infinitiu (adj.)*.

No hi ha vocal d'enllaç entre els elements si es tracta d'una simple juxtaposició.

lampör-reg, *rei emperador*,
Lösterän-Macarän, *Àustria-Hongria*,
vödabuk Volapükik-sperantik, *diccionari volapuk-esperanto*,

La vocal d'enllaç pot ser també la terminació adverbial **o**.

föföbinön, *ésser davant* → *ésser al capdavant*,
koboseidön, *seure ensems* → *reunir-se*, **koboseid**, “*seure ensems*” → *reunió*
motolofön, *estimar com una mare*,
neitogal, “*guàrdia de nit*” → *guàrdia nocturna*, **neitogalan**, *vigilant (noctirn)*,
sereno,
säboflapön, *copejar amb un sabre* → *sabrejar*.

En alguns casos, la vocal d'enllaç són les conjuncions **e**, *i* o **u**, *o*.
jüesa (= jü e sa) *fins i més* → *fins... inclòs*,
pluuneplu (= plu u neplu) → *més o menys*.

OBRES RECOMANADES

- Barandovská-Frank, Věra. *Interlingvistiko. Enkonduko en la sciencon pri planlingvoj*. Poznań: Universitat Adam Mickiewicz, 2020.
- Cherpillod, André. *Konciza Gramatiko de Volapuko*. Courgenard: La Blanchetière, 1995.
- Cherpillod, André. *Vortaro Volapük-Esperanto kaj Esperanto-Volapük*. Courgenard: La Blanchetière, 2003.
- Cherpillod, André. *Volapuk en deu lliçons*. Kratero, 2023.
- Coste, Juan. *El Volapük: novísima gramática de la lengua mercantil universal*. Barcelona: Librería Española de I. López, 1886.
- Fernández Iparraguirre, Francisco. *Diccionario Volapük-Español*. Guadalajara: Establ. Tipográfico Provincial, 1886.
- Fernández Iparraguirre, Francisco. *Gramática compendiada para aprender el Volapük. Resumen de las lecciones dadas en el Círculo Filológico Matritense*. Madrid: Impr. de la viuda e hija de Fuentenebro, 1886 (2a ed.).
- Garvía, Roberto. «El volapük a Espanya» *Kataluna Esperantisto*, núm. 370, desembre de 2021, pàg. 4-8.
- Gospuls fol Volapükik. La kvar Evangelioj en volapuka lingvo*. Trad. Arie de Jong: Courgenard: La Blanchetière, 2003.
- Hauptenthal, Reinhard. *Johann Martin Schleyer (1831-1912). Autor der Plansprache Volapük*. Saarbrücken: Iltis, 1982.
- Hauptenthal, Reinhard. *La unuaj libroj de Schleyer (1880) kaj de Zamenhof (1887)*. Bad Bellingen: Iltis, 2013 (3a ed.).
- Hauptenthal, Reinhard. *Unua Volapük-kongreso: Friedrichshafen, Aŭgusto 1884 / Der erste Volapük-Kongreß, Friedrichshafen, August 1884*. Saarbrücken: Iltis, 1984.
- Jong, Arie de. *Gramat Volapüka*. Leiden, Països Baixos: E. J. Brill, 1931 [reed. Everttype, 2012].
- Jong, Arie de. *Leerboek der Wereldtaal*. Voorburg, Països Baixos: Repko, 1932.
- Jong, Arie de. *Wörterbuch der Weltsprache für Deutschsprechende*. Leiden, Països Baixos: E. J. Brill, 1931 [reed. Everttype, 2012].
- Kerckhoffs, Auguste. *Cours complet de volapük, contenant des thèmes et des versions avec corrigés et un vocabulaire de 2,500 mots*. París: Librairie H. Le Soudier, 1886.
- Kerckhoffs, Auguste. *Dictionnaire volapük-français et français-volapük, précédé d'une grammaire complète de la langue*. París: Librairie H. Le Soudier, 1887.
- «Llengües: Volapük, ido i esperanto, entre d'altres». *Trobades en el temps*. Catalunya Ràdio. 22 maig 2009.
- Malevolti, A. i J. Roselló Vilà. *Idioma universal: Curso completo de volapük*. Barcelona: Impr. Barcelonesa, 1886.
- Morozov, Daniil (red.). *Ettimo e nutimo. Vio Volapük pägebon ün tumyels kil*. Iekaterinburg: Sog Bevünetik Volapüka, 2022.
- Neves, Gonçalo. *Zamenhof kaj Volapük*. Bad Bellingen: Iltis, 2012.
- Paokalüp-Apokalipso*. Trad. Arie de Jong: Courgenard: La Blanchetière, 2016.
- Schleyer, Johann Martin. *Bukil deviedas*. Constança: Bür Zenodik Volapüka, 1890.
- Schleyer, Johann Martin. *Volapük. Die Weltsprache (Sigmaringen, C. Tappen, 1880): Facsímil*. Edició facsímil de Reinhard Hauptenthal. Hildesheim-Zurich-Nova York: Georg Olms, 1982.
- Schleyer, Johann Martin. *Glamat blefik Baskäno-Volapükik (Constança, Haas, 1887): Facsímil*. Edició facsímil d'Aitor Arana. Euskal Herria: Erroteta, 2018.

Schmidt, Johann. *Jenotem valemäpüka ,Volapük'.* Amsterdam: Volapükagased, 1964 [traducció a l'esperanto de Philippe Combot: *Historio de la universala lingvo Volapuko.* Courgenard: La Blanchetière, 1996].

Sprague, Charles E. *Hand-Book of Volapük.* Nova York: The Office Company, 1888.

Tommasi, Maria-Rosa i Oskar Kausch. *Dukiel da votams e menodams valik vpa.* Milà: Tommasi M. R., 1897.

Tommasi, Maria-Rosa. *Grammatica comparata del Volapük secondo le regole grammaticali date dal medesimo illustre inventore della lingua universale.* Milà: Paravia, 1889.

Ugarte, Nicolás de. *Proceso de la lengua universal.* Guadalajara: Tipografía y Encuadernación Provincial, 1889.

— Vero, M. *Diccionario volapükik-español y español-volapükik, precedido de nociones de gramática.* Barcelona: Imp. de P. Ortega, 1886.

— Wood, Marshall William. *Dictionary of Volapük: Volapük-English, English-Volapük.* Nova York: C. E. Sprague, 1888.

André Cherpillod (Orly, 1930) és un dels autors més prolífics i meritoris de la literatura esperantista. Des de la seva casa al poblet francès de Courgenard i atrinxerat en la seva pròpia editorial, La Blanchetière, ha escrit i publicat més de cent trenta obres en esperanto i francès, dedicades principalment a temes lingüístics i històrics. A més de molts llibres sobre història, lexicologia i gramàtica de l'esperanto, ha dedicat diversos treballs a llengües artificials com l'ido, l'occidental, el solresol, l'universalglot i, de manera més destacada, al volapuk, llengua que va aprendre als anys setanta de la mà de Jean-Claude Caraco.